

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

STUDIU PRIVIND BARIERELE LEGALE ÎN DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR ENERGETICE ÎN MOLDOVA

Mai 31, 2024

THIS REPORT IS MADE POSSIBLE BY THE SUPPORT OF THE AMERICAN PEOPLE THROUGH THE U.S. AGENCY FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT (USAID). THE CONTENTS ARE THE SOLE RESPONSIBILITY OF TETRA TECH ES, INC. AND DO NOT NECESSARILY REFLECT THE VIEWS OF USAID OR THE UNITED STATES GOVERNMENT.

(DELETE THIS BLANK PAGE AFTER CREATING PDF. IT'S HERE TO MAKE FACING PAGES AND LEFT/RIGHT PAGE NUMBERS SEQUENCE CORRECTLY IN WORD. BE CAREFUL TO NOT DELETE THIS SECTION BREAK EITHER, UNTIL AFTER YOU HAVE GENERATED A FINAL PDF. IT WILL THROW OFF THE LEFT/RIGHT PAGE LAYOUT.)

CUPRINS

1. INTRODUCERE	1
2. COMUNITĂȚILE DE ENERGIE - CADRUL LEGAL APLICABIL	3
2.1. CADRUL LEGAL EUROPEAN	3
2.2. DEFINIREA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE	3
2.3. ELEMENTELE FUNDAMENTALE ALE COMUNITĂȚILOR ENERGETICE CARE TREBUIE DEZVOLTATE LA NIVEL NAȚIONAL	5
2.4. PREVEDERILE CADRULUI LEGAL NAȚIONAL CE DESCRU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE	8
3. ÎNREGISTRAREA COMUNITĂȚILOR ENERGETICE ȘI MONITORIZAREA ACTIVITĂȚII ACESTORA	9
4. EVALUAREA FORMELOR DE ORGANIZARE PRIN PRISMA CERINȚELOR FATĂ DE COMUNITĂȚILE ENERGETICE	14
4.1. CADRUL LEGAL APLICABIL ENTITĂȚILOR JURIDICE ORIENTATE SPRE PROFIT	14
4.1.1. EVALUAREA CADRULUI LEGAL APLICABIL SOCIETĂȚILOR CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ ȘI SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI	14
4.1.2. EVALUAREA CADRULUI LEGAL APLICABIL COOPERATIVELOR	18
4.1.3. OPORTUNITĂȚILE OFERITE DE STATUTUL DE ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ	20
4.2. CADRUL LEGAL APLICABIL ENTITĂȚILOR JURIDICE ORIENTATE NON-PROFIT	22
5. PARTICIPAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE ÎN CADRUL COMUNITĂȚILOR ENERGETICE	28
6. EVALUAREA LEGISLAȚIEI SECTORIALE ÎN DOMENIUL ENERGETIC	30
6.1. SFERELE DE ACTIVITATE ÎN SECTORUL ENERGETIC	30
6.2. ACCESUL LA REȚEA	33
6.3. ACCESUL LA PIAȚA DE ENERGIE ELECTRICĂ	34
6.4. RESPONSABILITATEA FINANCIARĂ PENTRU ECHILIBRARE	36
6.5. PRESTAREA SERVICIILOR DE DISTRIBUȚIE ȘI DE FURNIZARE	37
6.6. EVIDENȚA ENERGIEI	38
6.7. CONCEPTUL DE PARTAJARE A ENERGIEI	39
7. POSIBILITATEA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE DE A BENEFICIA DE SUPORT DIN PARTEA STATULUI	41
7.1. ACCESUL LA SCHEMELE DE SPRIJIN STABILITE PRIN LEGEA NR. 10/2016	41
7.2. GARANȚIILE DE ORIGINE.	42
7.3. SUPORTUL ÎN DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE	42

8. EVALUAREA LEGISLATIEI IN DOMENIUL FISCAL	43
8.1. CALITATEA DE CONTRIBUABIL ȘI ASPECTE PRIVIND FACTURAREA ENERGIEI	43
8.2. ASPECTE PRIVIND COTELE FISCALE.	44
9. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	46
9.1. FORMELE DE ORGANIZARE JURIDICĂ A COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE	46
9.2. ACTIVITĂȚILE POSIBILE PE PIEȚELE DE ENERGIE	46
9.3. RECOMANDĂRI.	47
9.4. ETAPELE DE INTERVENȚIE PROPUSE	48

I. INTRODUCERE

În mai 2019, de către instituțiile Uniunii Europene (UE) a fost finalizat Pachetul final privind energia curată (CEP), care conține un cadru juridic menit să faciliteze îndeplinirea obiectivelor privind clima și energia pentru 2030. Una din modificările majore a acestui pachet constituie acordarea unui rol mai activ al consumatorilor în aspectele ce țin de climă și energie.

În special, Directiva (UE) 2018/2001 privind energia din surse regenerabile (RED II), Directiva (UE) 2019/944 privind piața internă a energiei electrice (IEMD) și Regulamentul (UE) 2019/943 piața internă a energiei electrice (IEMR) stabilesc un cadru juridic la nivelul UE privind asumarea responsabilității de către comunitate. Astfel, CEP definește două noi concepte denumite "comunități de energie regenerabilă" (REC) și "comunități de energie a cetățenilor" (CEC) și impune statelor membre să asigure anumite drepturi ale comunităților energetice și să instituie cadrul legal necesar pentru a asigura condiții de concurență echitabile și pentru a promova dezvoltarea acestora.

De notat că, dezvoltarea sectorului energetic este parte a procesului de dezvoltare durabilă a Republicii Moldova, Republica Moldova luându-și angajamentul să își alinieze politicile la obiectivele generale ale politicii UE în domeniul energiei și al climei, astfel cum sunt definite de pachetele legislative recente ale UE, Acordul de la Paris, precum și angajamentele ce rezidă din statutul de parte contractantă la Tratatul de constituire a Comunității Energetice (TCE).

În vederea transpunerii și implementării legislației Uniunii Europene adoptate și în contextul angajamentelor asumate în cadrul Tratatului de constituire a Comunității Energetice, prin Legea nr. 331/2023 pentru modificarea Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile a fost transpusă parțial Directiva (UE) 2018/2001. Astfel, a fost introdus conceptul de „comunitate de energie din surse regenerabile”, fiind definit ca o entitate care, în conformitate cu legislația națională, are la bază o participare deschisă și voluntară, este autonomă și este controlată efectiv de acționari sau membri, ai cărei acționari sau membri sunt persoane fizice, întreprinderi mici, mijlocii ori autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi sau al doilea, sau de nivel special și al cărei obiectiv principal este să ofere avantaje comunitare economice, sociale sau de mediu acționarilor ori membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea, mai degrabă decât obținerea de profituri financiare.

De asemenea, întru asigurarea implementării și dezvoltării comunităților de energie din surse regenerabile, Legea nr. 331/2023 pentru modificarea Legii nr. 10/2016 a impus Guvernului, cu suportul Ministerului Energiei și ANRE, să efectueze o evaluare amplă a barierelor existente și a potențialului de dezvoltare a comunităților de energie din surse regenerabile la nivel național și anume:

- descrierea stării lucrurilor la zi și potențialul de dezvoltare a comunităților de energie din surse regenerabile;
- stabilirea existenței barierelor și limitărilor nejustificate în calea dezvoltării comunităților de energie din surse regenerabile;
- modalități de integrare a grupurilor de acțiune locală, stabilite în conformitate cu Legea nr. 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală;
- propuneri și amendamente în scopul îmbunătățirii cadrului juridic național, ce vor fi utilizate la elaborarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea comunităților de energie din surse regenerabile.

Astfel, acest raport urmărește identificarea elementelor definitorii ale comunităților de energie și, pornind de la acestea, a entităților juridice care ar fi mai potrivite pentru a se crea și funcționa ca și comunități de energie în Republica Moldova.

Pentru a crea o comunitate de energie în Republica Moldova este important de avut în vedere că aceasta trebuie să aibă o anumită formă juridică, necesară pentru a funcționa ca entitate și a putea exercita drepturile pe care le au comunitățile de energie. De aceea, pentru a determina ce forme juridice ar trebui să aibă o comunitate energetică, se vor analiza formele de organizare a entităților juridice naționale prin prisma ajustării acestora la principiile și elementele de bază unei comunități energetice prevăzute în legislația europeană.

Raportul dat are ca scop să elucideze avantajele și neajunsurile fiecărei forme de organizare juridică legală în contextul creării unei Comunități a cetățenilor pentru energie (în continuare CEC) sau Comunități a energiei din surse regenerabile (în continuare REC) și să vină în ajutor celor care doresc să înființeze o comunitate energetică și să coopereze împreună într-o activitate legată de sectorul energetic bazat pe participarea și guvernanta deschisă și democratică, astfel încât activitatea sa să poată oferi servicii sau alte beneficii membrilor sau comunității locale.

Totodată, pentru realizarea obiectivului de identificare a barierelor existente sau eventuale care pot împiedica crearea și dezvoltarea comunităților de energie, în cadrul realizării studiului, a fost realizată o evaluare amplă cadrului legislativ existent, aplicabil în următoarele domenii:

- Înregistrarea entităților juridice și monitorizarea ulterioară a activității acestora.
- Elementele definitorii ale formelor de organizare juridică prevăzute în legislația națională.
- Existența în legislația națională a criteriilor minime care definesc comunitățile energetice.
- Accesul comunităților la piețele de energie.
- Accesul la finanțare.
- Aspecte fiscale și statutul juridic al comunităților de energie la relațiile reglementate de legislația fiscală.

2. COMUNITĂȚILE DE ENERGIE - CADRUL LEGAL APLICABIL

2.1. CADRUL LEGAL EUROPEAN

În ultimii ani, comunitățile energetice compuse din cetățeni și actori locali au câștigat avânt în întreaga Europa, convingând consumatorii să devină actori activi pe piețele energetice. Deși nu este un fenomen fundamental nou, acest tip de mișcare a fost determinat în primul rând de adoptarea rapidă a tehnologiilor descentralizate de energie regenerabilă (eoliană și solară) și creșterea gradului de conștientizare a acțiunilor colective pentru a aborda situația de urgență climatică. Pe acest fond, comunitățile energetice au devenit mai răspândite și mai diverse. Cu toate acestea, nu aveau un statut juridic clar până la recunoașterea lor oficială în cadrul de reglementare al UE.

Odată cu adoptarea de către Uniunea Europeană a Pachetului legislativ „Energie curată pentru toți europenii” (CEP) în 2019, prin Directiva privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile [Directiva (UE) 2018/2001] și Directiva privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice [Directiva (UE) 2019/944] au fost introduse conceptele de „comunitate de energie din surse regenerabile” și, respectiv cel de „comunitate de energie a cetățenilor”.

Prin prisma pachetului legislativ al UE menționat mai sus comunitățile energetice sunt considerate o formă potențial ideală de cetățenie energetică și democrație energetică, cele două concepte care au devenit din ce în ce mai populare în rândul factorilor de decizie. Mai simplu spus, aceste concepte se referă la rolurile cetățenilor și ale diverșilor alți actori, cum ar fi autoritățile publice locale, pe care le-ar putea asuma în guvernarea energetică.

2.2. DEFINIREA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE

O definiție clară la nivel național a principiilor care alcătuiesc o comunitate energetică este esențială pentru asigurarea caracterului democratic și social al conceptului de comunități energetice și a justificării în consecință pentru înlăturarea barierelor și aplicarea unui cadru dedicat și de sprijin. Conceptualizarea comunităților energetice la nivel național fără o referință existentă nu a fost un efort ușor nici pentru țările membre ale UE.

Ambele directive stipulează că comunitățile trebuie tratate într-un mod nediscriminatoriu și proporțional în ceea ce privește activitățile pe care aleg să le întreprindă și drepturile și obligațiile membrilor lor în calitate de clienți finali, producători, furnizori, operatori de distribuție sau participanți la piață implicați în agregare.

În acest sens, sunt relevante și Liniile directoare privind conceptul de comunități energetice aprobate de Secretariatul Comunității Energetice, care stipulează că, ”principiul tratamentului nediscriminatoriu implică faptul că legislația națională nu ar trebui să impună comunităților condiții suplimentare față de cele aplicate altor participanți la piață. Acest lucru implică, de asemenea, faptul că comunitățile trebuie să adere la aceleași cerințe, cum ar fi înregistrarea în registrul național relevant și obținerea unei licențe pentru activitățile alese. De exemplu, dacă o comunitate este desemnată drept operator de distribuție a energiei electrice, aceasta trebuie să respecte normele stabilite privind separarea. În mod similar, dacă este implicată în producere, trebuie să respecte reglementările de echilibrare în conformitate cu normele existente.”

Chiar dacă conceptele CEC și REC sunt similare, ambele tipuri de comunități energetice oferă beneficii comunitare de mediu, economice sau sociale membrilor lor sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea, conceptele au unele particularități care le diferențiază, diferențele fiind marcate atât la

nivelul definițiilor celor două tipuri de comunități, cât și la evaluarea drepturilor acestora, după cum poate fi observat în tabelele de mai jos.

Tabelul 1 – Definițiile comunităților de energie

DIRECTIVA (UE) 2019/944 PRIVIND NORMELE COMUNE PENTRU PIAȚA INTERNĂ DE ENERGIE ELECTRICĂ ART. 2 ALIN. (11)	DIRECTIVA (UE) 2018/2001 PRIVIND PROMOVAREA UTILIZĂRII ENERGIEI DIN SURSE REGENERABILE (RED II) ART. 2 ALIN. (16)
<p>„comunitate de energie a cetățenilor” reprezintă o entitate juridică care:</p> <p>(a) este bazată pe o participare voluntară și deschisă și este controlată efectiv de către membri sau acționari persoane fizice, autorități locale, inclusiv municipalități, sau întreprinderi mici;</p> <p>(b) are ca principal obiectiv oferirea unor avantaje de mediu, economice sau sociale pentru membrii sau acționarii săi sau pentru zonele locale în care funcționează, mai degrabă decât acela de a genera profituri financiare; și</p> <p>(c) se poate implica în producere, inclusiv producerea din surse regenerabile, distribuție, furnizare, consum, agregare, stocarea energiei, servicii de eficiență energetică, sau în servicii de încărcare pentru autovehiculele electrice ori poate să furnizeze alte servicii energetice membrilor sau acționarilor săi;</p>	<p>„comunitate de energie din surse regenerabile” reprezintă o entitate juridică:</p> <p>(a) care, în conformitate cu dreptul intern aplicabil, are la bază o participare deschisă și voluntară, este autonomă și este controlată efectiv de acționari sau membri situați în apropierea proiectelor privind sursele regenerabile de energie deținute și dezvoltate de respectiva entitate juridică;</p> <p>(b) ai cărei acționari sau membri sunt persoane fizice, IMM-uri sau autorități locale, inclusiv municipalități;</p> <p>(c) al cărei obiectiv principal este să ofere avantaje comunitare economice, sociale sau de mediu acționarilor ori membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea, mai degrabă decât profituri financiare;</p>

Tabelul 2 - Drepturi și obligații pe care le poate avea o comunitate de energie

Drepturi și obligații ale comunității de energie a cetățenilor (DIRECTIVA 2019/944)	Drepturi și obligații ale comunității de energie a regenerabilă (DIRECTIVA 2018/2001)
<p>(a) au acces la toate piețele de energie electrică, fie direct, fie prin agregare, în mod nediscriminatoriu;</p> <p>(b) beneficiază de un tratament nediscriminatoriu și proporțional în ceea ce privește activitățile, drepturile și obligațiile lor în calitate de clienți finali, producători, furnizori,</p>	<p>(a) să producă, să consume, să stocheze și să vândă energie din surse regenerabile, inclusiv prin contracte de achiziție de energie electrică din surse regenerabile;</p> <p>(b) să folosească în comun, în interiorul comunității de energie din surse regenerabile, energia din surse regenerabile produsă de unitățile de producție deținute de comunitatea</p>

---

operatori de distribuție sau participanți la piață implicați în agregare;

(c) sunt responsabile din punct de vedere financiar pentru dezechilibrele pe care le cauzează în sistemul de energie electrică; în acest sens, acestea sunt părți responsabile cu echilibrarea sau delegeă responsabilitatea lor în materie de echilibrare.

(d) în ceea ce privește consumul de energie electrică produsă, comunitățile de energie ale cetățenilor au regimul de clienți activi în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) litera (e);

(e) au dreptul să organizeze în cadrul comunității de energie a cetățenilor partajarea de energie electrică produsă de unități de producere deținute de comunitate, sub rezerva altor cerințe prevăzute în prezentul articol și cu condiția ca membrii comunității să își mențină drepturile și obligațiile în calitate de clienți finali.

respectivă de energie din surse regenerabile, sub rezerva celorlalte cerințe stabilite în prezentul articol și cu menținerea drepturilor și obligațiilor membrilor comunității de energie din surse regenerabile în calitate de clienți;

(c) să aibă acces la toate piețele adecvate de energie, atât direct, cât și prin intermediari, în mod nediscriminatoriu.

Diferențele dintre CEC și CER provin din temeiul lor legal și din obiectivele de politică pe care fiecare dintre directive le urmărește. Cele mai notabile diferențe sunt menționate mai jos:

- Participarea CEC este limitată doar la energie electrică, în timp ce REC poate acționa și în sectoarele de încălzire și răcire;
- CEC poate fi neutru din punct de vedere tehnologic (SRE și pe bază de combustibili fosili). REC se limitează la tehnologiile RES.
- Numai persoanele fizice, autoritățile locale (inclusiv municipalitățile) sau întreprinderile mici pot exercita controlul efectiv asupra CEC. Acționarii sau membrii REC trebuie să fie înregistrați în apropierea proiectelor SRE care sunt deținute și dezvoltate de REC;
- Pentru întreprinderile private, participarea lor la REC nu poate constitui activitatea lor comercială sau profesională principală. O altă caracteristică a REC este că toți membrii ar trebui să fie reprezentați în mod egal în REC, indiferent de valoarea investiției sau puterea lor de piață.

2.3. ELEMENTELE FUNDAMENTALE ALE COMUNITĂȚILOR ENERGETICE CARE TREBUIE DEZVOLTATE LA NIVEL NAȚIONAL

Chiar dacă descriu conceptele de comunități energetice, cele două directive UE menționate mai sus lasă multe dintre principiile de guvernare și participare incluse în definițiile UE spre dezvoltare ulterioară la nivelul legislației naționale. În prima fază, chiar și noutatea conceptului legal de comunități energetice și relația dintre comunitățile de energie regenerabilă și comunitățile de energie a cetățenilor a fost greu de interpretat la nivel național fără o elaborare și comunicare ulterioară din partea Comisiei UE.

Printre aspectele care necesită o detaliere de o importanță deosebită la nivelul legislației naționale pentru înființarea comunităților de energie putem considera:

I. Scopul principal.

Cel mai important rol în crearea unei comunități energetice este scopul urmărit de aceasta. Prin prisma cadrului legal general al UE **scopul principal** atât al comunităților de energie a cetățenilor, cât și al comunităților de energie regenerabilă este de a oferi beneficii comunitare de mediu, economice sau sociale membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea, mai degrabă decât profituri financiare. Respectiv, în cazul folosirii de către ambele tipuri de comunități energetice a tehnologiilor regenerabile, ar avea ca efect beneficii de mediu.

Totodată, în cadrul unei comunități energetice, membrii pot obține pârghii și își pot demonstra solidaritatea pentru dezvoltarea proiectelor de importanță locală, care să răspundă nevoilor localității în cauză, inclusiv a consumatorilor vulnerabili și a celor care se confruntă cu sărăcia energetică.

La capitolul beneficii economice generate de comunitățile energetice putem include facturi de energie reduse, economii de energie prin punerea în aplicare a măsurilor de eficiență energetică, ș.a.

De notat că, reieșind din scopul comunităților energetice, profitul obținut trebuie să fie în primul rând reinvestit în activitățile comunității, decât distribuit membrilor comunității.

2. Forma de organizare juridică și participarea

Participarea la comunitățile de energie trebuie să fie deschisă și voluntară, ceea ce presupune că atât posibilitatea de aderare cât și de a se retrage din comunitate trebuie să fie liberă, nediscriminatorie și fără condiții nejustificate. Totodată, cadrul juridic național trebuie să ofere claritate privind entitățile juridice care pot fi considerate drept comunitate energetică și condițiile și procedura de obținere a acestui statut.

3. Activități desfășurate

Cadrul legislativ național trebuie să indice activitățile pe care o comunitate energetică le poate întreprinde în diferite sectoare, inclusiv electricitate, gaz și încălzire.

4. Control efectiv

Controlul efectiv asupra comunității energetice implică capacitatea de a exercita o influență decisivă asupra unei comunități. La nivelul legislației naționale este necesară stabilirea cerințelor de eligibilitate pentru care membrii/asociații pot exercita controlul asupra comunității și criteriile relevante privind ceea ce constituie „controlul efectiv”,

Controlul efectiv în cadrul comunităților cetățenilor pentru energie poate fi exercitat de persoane fizice, autorități locale sau întreprinderi mici, cu excepția acelor membri care sunt implicați în activități comerciale la scară largă și pentru care sectorul energetic constituie domeniul principal de activitate.

Cu referire la comunitatea energiei din surse regenerabile, controlul efectiv trebuie să fie efectuat de acei membri care se află în apropierea proiectului dezvoltat de comunitate, astfel încât membrii care sunt cei mai afectați de instalații sunt împuterniciți să adopte decizii.¹

5. Autonomia

Conform RED II pentru a evita abuzurile și pentru a asigura o participare largă, comunitățile de energie regenerabilă ar trebui să fie capabile să rămână autonome față de membrii individuali și de alți actori tradiționali de piață care participă în comunitate ca membri sau acționari sau care cooperează prin alte mijloace, cum ar fi investițiile. Criteriile minime care să demonstreze asigurarea acestui principiu urmează a fi definit la nivel național.

Directiva 2018/2008 prevede că „pentru a evita abuzurile și pentru a asigura o largă participare, comunitățile de energie din surse regenerabile ar trebui să poată să își păstreze autonomia în raport cu membrii individuali și cu alți actori tradiționali de pe piață, care sunt parte a comunității în calitate de membri sau acționari sau care cooperează prin alte mijloace, precum investițiile”.²

Astfel, autonomia ar însemna că, procesul decizional intern ar trebui să se bazeze pe o conducere democratică care să asigure reprezentarea adecvată a tuturor membrilor indiferent de cota de participare sau de mărimea investiției, în acest sens ar fi implementarea principiului – 1 membru – 1 vot.

Totodată, este necesar de asigurat că participanții tradiționali pe piața energetică nu ar trebui să se implice în luarea deciziilor de către comunități sau să submineze independența acestora.

6. Proximitatea

În cazul REC este necesară delimitarea geografică de activitate a comunității, care să țină cont de contextul local și de tehnologiile pe care comunitatea le va folosi. Reieșind din cerințele elucidate în Directiva 2018/2008 este necesar de definit în legislația națională noțiunea de „apropiere/proximitate”, întru stabilirea criteriilor clare și neechivoce pentru înființarea unei comunități de energie din surse regenerabile. Definierea proximității fizice sau geografice în raport cu activitățile comunității sau cu proiectele de energie regenerabilă îndeplinește o funcție importantă. În mod specific, ajută la asigurarea acceptării locale, participării, luării deciziilor și împărțirii beneficiilor și costurilor legate de proiectele locale de energie durabilă.

Astfel, ca exemplu, pot fi stabilite unele cerințe privind proximitatea:

- persoanele fizice – să aibă domiciliul sau un imobil cu drept de proprietate situate în localitatea în care sunt instalațiile de energie din surse regenerabile;
- persoanele juridice – să aibă sediul în localitatea în care comunitatea de energie din surse regenerabile își desfășoară activitatea și în care se dezvoltă proiectul privind sursele regenerabile.

Totodată, luând în considerare cerința Directivei 2018/2001 privind controlul efectiv, o asemenea cerință ar putea fi îndeplinită în cazul în care majoritatea membrilor (51%) să se afle în apropierea

---

¹ Art. 2 alin. (16) Directiva 2018/2001

² Pct. 71 Directiva 2018/2001.

proiectului dezvoltat de comunitate, fapt care ar putea fi supus verificării de către autoritatea competentă de ținerea evidenței a comunităților de energie.

2.4. PREVEDERILE CADRULUI LEGAL NAȚIONAL CE DESCRIU COMUNITĂȚILE DE ENERGIE

Cum s-a menționat și supra, prin Legea nr. 331 din 09.11.2023 pentru modificarea Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile a fost transpusă parțial Directiva 2018/2001 (REDII).

Astfel, în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile a fost introdusă noțiunea de „comunitate de energie din surse regenerabile” și este definită ca o entitate care:

- în conformitate cu legislația națională, are la bază o participare deschisă și voluntară, este autonomă și este controlată efectiv de acționari sau membri.
- ai cărei acționari sau membri sunt persoane fizice, întreprinderi mici, mijlocii ori autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi sau al doilea, sau de nivel special și al cărei obiectiv principal este să ofere avantaje comunitare economice, sociale sau de mediu acționarilor ori membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea, mai degrabă decât obținerea de profituri financiare.

De asemenea, a fost introdus un articol nou (39⁵) cu titlul „Comunitățile de energie din surse regenerabile. Principii aferente calității de membru sau acționar, care transpune principiile din legislația europeană aferente creării și activității comunităților energetice, precum și obligația Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică:

- de a elabora Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea comunităților de energie din surse regenerabile;
- de a institui, documenta, conform prevederilor actelor normative în domeniul informatizării și resurselor informaționale de stat și în domeniul registrelor, și a ține Registrul comunităților de energie din surse regenerabile.

De notat că, Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile nu reglementează asemenea criterii esențiale pentru activitatea unei comunități de energie cum ar fi noțiunile de proximitate, de partajare a energiei, nu se face referire la formele de organizare juridică care ar fi potrivite pentru înființarea comunității energetice, organele competente de monitorizarea activității comunităților, fapt care lasă loc de interpretări și posibile abuzuri atât din partea eventualelor comunități de energie cât și din partea autorităților.

Trebuie de menționat că, prevederile din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile este în cea mai mare parte o transpunere a celei la nivel european și este expusă într-o formulare generală, fără a conține dispoziții de reglementare specifice care să ajute la constituirea și funcționarea comunităților de energie în Republica Moldova.

Reieșind din reglementările generale existente în legislația națională și în situația în care nu vor fi incluse în legislația primară reglementări mai detaliate privind comunitățile de energie, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este autoritatea principală care va legifera mai departe, în detaliu constituirea și activitatea comunităților energetice.

3. ÎNREGISTRAREA COMUNITĂȚILOR ENERGETICE ȘI MONITORIZAREA ACTIVITĂȚII ACESTORA

Cu referire la forma de organizare juridică, este de notat că Directiva 2018/2001 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile prevede că, „statele membre ar trebui să aibă posibilitatea să aleagă orice formă de entitate pentru comunitățile de energie din surse regenerabile, cu condiția ca o astfel de entitate să poată, acționând în nume propriu, să exercite drepturi și să fie supusă unor obligații.”

Dispoziții similare se regăsesc și în Directiva 2019/944, care prevede că „...statele membre să poată prevedea orice formă de entitate pentru comunitățile de energie ale cetățenilor, de exemplu asociație, cooperativă, parteneriat, organizație non-profit sau întreprinderi mici și mijlocii, cu condiția ca entitatea respectivă să poată să exercite drepturi și să se supună unor obligații în nume propriu”.

De notat că, în ambele Directive se prevede expres la definiția comunității de energie a cetățenilor, respectiv a comunității de energie regenerabilă că trebuie să fie o **entitate juridică**, ceea ce înseamnă că trebuie să fie persoană juridică.

În conformitate cu art. 171 din Codul Civil, persoana juridică este subiectul de drept constituit în condițiile legii, având o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui anumit scop conform cu legea, ordinea publică și bunele moravuri.

Persoană juridică poate să dobândească și să exercite în nume propriu drepturi patrimoniale și personale nepatrimoniale, să-și asume obligații, poate fi reclamant și pârât în instanță de judecată.

Art. 175 din Codul Civil, prevede că persoanele juridice de drept privat pot avea scop lucrativ și scop nelucrativ. Persoana juridică cu scop lucrativ poate desfășura orice activitate neinterzise de lege, chiar dacă nu este prevăzut în actul de constituire. Persoana juridică cu scop nelucrativ poate desfășura numai activitatea prevăzută de lege și de actul de constituire.

Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori.

Persoana juridică activează în baza contractului de constituire sau în baza contractului de constituire și a statutului, sau doar în baza statutului. Contractul de constituire a persoanei juridice se încheie, iar statutul se aprobă de către fondatorii (membrii) ei. Persoana juridică constituită de către un singur fondator activează în baza statutului aprobat de acesta. Persoana juridică se consideră constituită în momentul înregistrării ei de stat.

Din punct de vedere a scopului persoanei juridice, acestea se clasifică în persoane juridice cu scop lucrativ (societățile comerciale) și cu scop nelucrativ (societățile necomerciale).

Societate comercială este organizația comercială cu capital social constituit din participațiuni ale membrilor (asociaților). Patrimoniul creat din aportul asociaților și cel dobândit de societatea comercială în proces de activitate aparține acesteia cu drept de proprietate. În cazurile prevăzute de prezentul cod, societatea comercială poate fi fondată de o singură persoană.

Societatea comercială poate fi constituită doar sub formă de:

- societate în nume colectiv;
- de societate în comandită;

- de societate cu răspundere limitată;
- societate pe acțiuni.

Organizația necomercială este persoana juridică al cărei scop principal este altul decât obținerea de venit și pot fi:

- asociația;
- fundația;
- instituția privată.

Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi stabilește că, forma organizatorică-juridică a activității de antreprenoriat este întreprinderea. Întreprinderea are dreptul de persoană juridică sau de persoană fizică, în conformitate cu prezenta Lege.

Formele de organizare juridice prevăzute de Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, sunt:

- societatea cu răspundere limitată;
- societate pe acțiuni;
- cooperativa de producție și cooperativa de întreprinzător;
- societate în nume colectiv;
- societate în comandită;
- întreprinderea individuală.

În conformitate cu Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, întreprinderea individuală, societatea în nume colectiv și societatea în comandită nu sunt persoane juridice și se prezintă în cadrul raporturilor de drept ca persoană fizică. Prin urmare, întreprinderea individuală, societatea în nume colectiv și societatea în comandită nu pot constitui o formă de organizare potrivită pentru înființarea comunităților energetice în sensul Directivelor UE.

Respectiv, un aspect principal pentru obținerea statutului de persoană juridică este înregistrarea acesteia de către o autoritate națională împuternicită în acest sens.

Înregistrarea de stat este acțiunea organului înregistrării de stat ce constă în certificarea faptului constituirii, reorganizării, lichidării, suspendării sau reluării activității persoanelor juridice, sucursalelor acestora, precum și a faptului modificării actelor de constituire ale persoanelor juridice, înscrierii datelor în Registrul de stat, care are ca efect dobândirea și încetarea capacității juridice a persoanelor juridice, obținerea și încetarea de către persoanele fizice a calității de întreprinzător individual.³

În conformitate cu Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali înregistrarea de stat a persoanelor juridice și fizice se efectuează de către Agenția Servicii Publice prin structurile sale teritoriale. Totodată, persoana împuternicită pentru înregistrarea de stat a persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali este registratorul, care este împuternicit să examineze cererile cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și, respectiv, să înregistreze persoanele juridice, adoptând decizia respectivă.

---

³ Art. 2 din Legea 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali

Urmează de ținut cont că, la înscrierea în Registrul de stat al persoanelor juridice a datelor despre persoana juridică comercială registratorul va verifica următoarele aspecte:

- denumirea persoanei juridice;
- actele de identitate ale fondatorilor (în cazul la persoane fizice) / hotărârea organului competent(în cazul fondatori persoane juridice), precum și faptul existenței înregistrării anterioare pe numele acestora a întreprinderilor care au datorii la bugetul public național sau care nu funcționează și nu au fost lichidate în modul stabilit de lege;
- sediul persoanei juridice – care trebuie să fie unul real, ceea ce impune existența unui imobil sau spațiu din imobil clar determinat pe care persoana juridică îl deține legal în folosință sau proprietate și care trebuie să fie indicat în actele de constituire.
- documentul ce confirmă achitarea taxei de înregistrare.
- obiectul de activitate – pentru care se va utiliza „Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei” (CAEM) și Legea nr.160 din 22.07.2011 privind reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător. În sensul CAEM, termenul de "activitate" este definit ca utilizarea factorilor de producție (capital, forță de muncă, energie și materiale) pentru producerea produsului final și care poate fi transmis sau vândut altor unități, transferat în stocuri sau utilizat de unitățile de producție pentru consumul propriu. De notat că, în CAEM nu se regăsește ca activitate distinctă - "comunitate de energie regenerabilă" (REC) și "comunitate de energie a cetățenilor" (CEC).

Este important de menționat că, pe lângă faptul că entitatea este înregistrată în calitate de persoană juridică, aceasta urmează să obțină și statutul de CEC/REC sub aspectul corespunderii criteriilor din definițiile CEC/REC. Obținerea acestui calificativ este deosebit de importantă din perspectiva utilizării drepturilor oferite comunităților energetice, participarea acestora în tranzacții pe piața de energie, accesarea surselor de finanțare care pot fi potențial oferite pentru dezvoltarea comunităților, aplicarea regimurilor fiscale, etc.

Mai mult ca atât, autoritatea care conferă statutul de CEC/REC trebuie să aibă autoritatea să monitorizeze în viitor activitatea comunităților energetice, de a solicita prezentarea oricărui document necesar pentru verificarea conformității cu criteriile definite în legislația națională, inclusiv în actele interne, în special pentru a evalua modul în care sunt luate deciziile privind distribuirea profitului.

Astfel, în cazul în care înregistrarea persoanei juridice nu acoperă verificarea criteriilor privind acordarea statutului CEC/REC, se impune necesitatea unei proceduri separate pentru verificarea criteriilor și conferirea statutului de CEC sau REC.

De notat că, autoritatea care va oferi calificativul de comunitate de energie unei persoane juridice, ar trebui să aibă și competența de a solicita și de a verifica conformitatea cu criteriile definite în legislația națională și ulterior oferii statutului, cu posibilitatea retragerii statutului în cazul în care entitatea juridică nu se va alinia prevederilor legale.

Evaluând practica țărilor europene ce ține de modalitatea de înregistrare a comunităților energetice pot fi evidențiate trei abordări generale:

1. *Înregistrarea comunităților energetice în cadrul unui registru menținut de către autoritatea națională de reglementare.*

O astfel de abordare permite identificarea unei comunități energetice, care poate fi utilizată indiferent de activitatea desfășurată sau forma organizatorică aleasă. De asemenea, oferă o posibilitate de a monitoriza activitatea comunităților.

2. *Stabilirea unor criterii de precalificare pe care actorii trebuie să le îndeplinească pentru a fi înregistrate sau pentru a avea acces la scheme de sprijin specifice pentru CER.*

Integrarea criteriilor de precalificare pentru comunitățile energetice în cadrul diferitelor mecanisme sau proceduri de sprijin poate fi complementară instituirii unui proces general de înregistrare.

3. *Înregistrarea unei comunități energetice în cadrul unei proceduri mai formale de autorizare, pentru permite angajarea acesteia în anumite activități în sectorul energetic (de exemplu, partajarea energiei).*

Această abordare poate ajuta la eficientizarea procesului de înregistrare mai ales în cazul în care comunitățile energetice încearcă, de asemenea, să stabilească un proiect de partajare a energiei. Un dezavantaj al acestei abordări este posibilitatea impunerii unor cerințe excesiv noilor comunități energetice, de exemplu cerințe de capital, capacitate tehnică demonstrabilă sau un proiect existent.

Indiferent de abordare, cerințele pentru înregistrare sau precalificare trebuie să fie ușoare și simple în cazul comunităților energetice.

Urmează de menționat că, autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectoarele energiei în Republica Moldova este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), care în legătură cu reglementarea activităților în sectoarele energiei are competența de a elibera, prelungi, reperfecta și suspenda licențele, autorizațiile pentru desfășurarea activităților în sectoarele energiei, precum și de a monitoriza și controla în modul și în limitele prevăzute lege respectarea de către titularii de licențe, de autorizații a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate, autorizate, inclusiv ale celor menite să asigure protecția drepturilor consumatorilor și calitatea serviciilor prestate.

De asemenea, ANRE este autoritatea care monitorizează piața energiei electrice, cea a gazelor naturale, activitățile din sectorul termic și modul în care participanții la piața energiei electrice, cea a gazelor naturale și unitățile termoenergetice își îndeplinesc obligațiile stabilite în lege și legislația secundară, promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piețele de energie.

Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile prevede că, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) instituie, documentează, conform prevederilor actelor normative în domeniul informatizării și resurselor informaționale de stat și în domeniul registrelor, și ține Registrul comunităților de energie din surse regenerabile.⁴

Respectiv, reieșind din atribuțiile organelor competente de înregistrarea persoanei juridice și cea de reglementare și monitorizare în sectorul energetic și coroborând prevederile actelor normative în vigoare, înființarea unei comunități de energie, ar putea fi realizată în două etape, după cum urmează:

- I. *Înregistrarea persoanei juridice la Agenția Servicii Publice în forma de organizare juridică prevăzută de lege;*

---

⁴ Art. 39⁵ din Legea nr. 10/2016

2. Înregistrarea ulterioară la autoritatea de reglementare, în vederea oferirii statutului de comunitate energetică și includerea în Registrul comunităților de energie.

De notat, că pentru oferirea statutului de comunitate de energie autoritatea competentă urmează să verifice dacă persoana juridică corespunde criteriilor unei comunități de energie.

Respectiv, la solicitarea persoanei juridice de a fi inclusă în Registrul comunităților de energie din surse regenerabile, ANRE ar putea fi mandatată să verifice întrunirea de către solicitant a următoarelor criterii minime, care pot fi demonstrate prin prezentarea documentelor statutare ale persoanei juridice:

- **modalitatea de vot** - un membru = un vot;
- **scopul activității persoanei juridice** - cel de a oferi beneficii comunitare de mediu, economice sau sociale membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea;
- **utilizarea profiturilor** - profiturile rezultate din activitatea statutară, vor fi reinvestite în dezvoltarea comunității de energie sau specificarea unui plafon pentru dividendele care pot fi repartizate;
- **limitarea geografică** - în cazul REC, prevederea controlului efectiv de către membrii situați în proximitatea proiectului în dezvoltare;
- modul de obținere a calității de membru, precum și modalitatea de primire și retragere a membrilor comunității.

4. EVALUAREA FORMELOR DE ORGANIZARE PRIN PRISMA CERINȚELOR FAȚĂ DE COMUNITĂȚILE ENERGETICE

În scopul evaluării corespunderii formelor juridice stabilite la nivel național criteriilor minime ce urmează a fi respectate în cazul comunităților energetice, a fost evaluată legislația specială aferentă fiecărei forme juridice incluse în Clasificatorul formelor organizatorico-juridice ale agenților economici din Republica Moldova.

4.1. CADRUL LEGAL APLICABIL ENTITĂȚILOR JURIDICE ORIENTATE SPRE PROFIT

4.1.1. EVALUAREA CADRULUI LEGAL APLICABIL SOCIETĂȚILOR CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ ȘI SOCIETĂȚILOR PE ACȚIUNI

I. SOCIETATEA CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ (ÎN CONTINUARE SRL)

CADRUL LEGAL APLICABIL	Legea privind societățile cu răspundere limitată nr. 135/2007 Societatea cu răspundere limitată (SRL) este societatea comercială cu personalitate juridică al cărei capital social este divizat în părți sociale și ale cărei obligații sunt garantate cu patrimoniul societății.
SCOPUL SRL	Cu excepția cazului în care în statut se prevede altfel, scopul societății este creșterea valorii sale.
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice
ASOCIAȚII	Societatea poate fi constituită de unul sau de mai mulți fondatori persoane fizice și/sau juridice cărora legea nu le interzice acest lucru. Numărul de asociați într-o societate nu este limitat. Dobândirea calității de asociat. 1. Fondatorii devin asociați la data înregistrării de stat a SRL. 2. Dobândirea părții sociale prin cumpărare, succesiune. Pierderea calității de asociat, se efectuează prin: 1. Retragerea asociatului - Asociatul care deține mai puțin de 33% din cuantumul capitalului social se poate retrage din societate oricând, fără consimțământul asociaților. 2. Excluderea asociatului - Adunarea generală a asociaților, administratorul, unul sau mai mulți asociați pot cere excluderea din societate a asociatului.
DREPTUL LA VOT	Fiecare un leu din capitalul social acordă dreptul la un vot, dacă statutul nu prevede altfel.

	<p>Asociatul nu este în drept să-și divizeze voturile și își poate exprima votul personal sau prin reprezentant. Asociatul nu-și exercită dreptul la vot în deliberările adunării generale a asociațiilor privind aportul în natură al său ori al persoanelor sale afiliate, privind actele juridice încheiate între el sau persoanele sale afiliate și societate ori privind răspunderea sa față de societate.</p>
DISTRIBUIREA PROFITULUI	<p>Societatea distribuie, proporțional mărimii părții sociale, anual sau intermediar profitul net înregistrat după achitarea impozitelor și altor plăți obligatorii, dacă statutul nu prevede altfel. Hotărârea privind determinarea părții profitului net care urmează a fi distribuită se adoptă de adunarea generală a asociațiilor. Cota-parte din profitul net distribuit asociatului constituie dividend.</p> <p>Dividendele se plătesc asociațiilor în formă bănească, în decurs de 30 de zile de la data adoptării hotărârii privind distribuirea acestora, dacă adunarea generală a asociațiilor nu a stabilit un alt termen sau dacă statutul nu prevede altfel.</p> <p>În cazurile prevăzute de lege, societatea nu este în drept să adopte hotărârea privind distribuirea profitului net (valoarea activelor nete ale societății va deveni mai mică decât suma capitalului social, nu au fost onorate obligațiile de plată scadente față de deținătorii de obligațiuni, până la vărsarea integrala aporturilor, până la dobândirea de către societatea părților sociale proprii, în cazul insolvenței).</p>

2. SOCIETATEA PE ACȚIUNI (ÎN CONTINUARE SA)

CADRUL LEGAL APLICABIL	<p>Legea privind societățile pe acțiuni nr. 1134/1997.</p> <p>SA este societatea comercială al cărei capital social este în întregime divizat pe acțiuni și ale cărei obligații sunt garantate cu patrimoniul societății</p>
SCOPUL SA	Scopul întreprinderii este obținere de profit
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice
ACȚIONARII	<p>Acționari pot fi persoane fizice și juridice din Republica Moldova, din alte state, apatrizi, precum și state străine și organizații internaționale. Autoritățile publice au dreptul de a fi acționari ai societății numai în cazurile prevăzute de legislație.</p> <p><u>Dobândirea calității de acționar</u> - acționar este persoana care a devenit proprietar al unei sau al mai multor acțiuni ale societății. Acționar majoritar – mai mult de 90% din volumul total de acțiuni cu drept de vot ale unei societăți.</p>
DREPTUL LA VOT	La adunarea generală a acționarilor, votarea se face după principiul “o acțiune cu drept de vot – un vot”, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Dreptul la vot, dat de acțiunea cu drept de vot, nu poate fi limitat. Acționarul deținător de acțiuni care nu dau dreptul la vot poate participa la discutarea chestiunilor de pe ordinea de zi a adunării generale a acționarilor. Persoana care deține mai mult de 50% și/sau

---

reprezentanții acesteia se înregistrează cu întregul pachet de valori mobiliare deținut.

**DISTRIBUIREA
PROFITULUI**

Profitul net se formează după achitarea impozitelor și altor plăți obligatorii și rămâne la dispoziția societății. Cota-parte din profitul net al societății, care se repartizează între acționari în corespundere cu clasele și proporțional numărului de acțiuni care le aparțin, constituie dividend. Societatea are dreptul să plătească dividende intermediare (trimestriale, semestriale) și anuale pe acțiunile aflate în circulație.

În cazurile prevăzute de lege, societatea nu este în drept să adopte hotărârea privind distribuirea dividendelor. Decizia cu privire la plata dividendelor intermediare se ia de consiliul societății, iar hotărârea cu privire la plata dividendelor anuale se ia de adunarea generală a acționarilor, la propunerea consiliului societății.

**ELEMENTELE CARE
CORESPUND CRITERIILOR
DIN DEFINIȚIILE PRIVIND
COMUNITATEA
ENERGETICĂ.**

DEFICIENȚE.

- Sunt entități juridice care se înregistrează la o autoritate de stat.
- Asociații/acționarii beneficiază de dreptul de a vota la adunările generale, de a fi informați despre activitatea societăților, de a fi aleși în organele de conducere.
- Statutul societăților este obligatoriu pentru asociați/acționari și organele de conducere a acestora, fapt care poate fi un beneficiu în cazul în care la înregistrarea persoanei juridice, în statut vor fi indicate condiții specifice de activitate pentru a corespunde elementelor unei comunități de energie (cum ar fi procedura de vot, reinvestirea profitului, ș.a.).
- SRL poate obține statutul de întreprindere socială, astfel fiind

- Ambele societăți sunt cu scop lucrativ, având obiectiv obținerea de profituri pentru asociații/acționarii săi. De notat că, obiectivul principal al unei comunități energetice este să ofere avantaje comunitare economice, sociale sau de mediu acționarilor ori membrilor săi sau zonelor locale în care își desfășoară activitatea.
- la societatea cu răspundere limitată sau la societatea pe acțiuni numărul de voturi al unui asociat/acționar depinde de aportul său la capitalul social, adică suma cu care a contribuit și pentru care a primit un anumit număr de părți sociale/acțiuni și proporțional cu care are un număr de voturi. Respectiv, societățile în cauză nu vor putea fi controlate efectiv de către toți asociații/acționarii săi, în cazul în care sunt asociați/acționari majoritari. Totodată, în Legea privind SRL, se oferă asociaților posibilitatea de a negocia și de a stabili reguli noi privind dreptul de vot în anumite situații.
- Un principiu de bază a formării comunității energetice este posibilitatea de retragere oricând și necondiționată din entitatea care stă la baza comunității. Astfel, dacă în Legea privind SRL se

---

eliminate unele deficiențe pentru înființarea CEC/REC.

prevede dreptul unilateral de **retragere a asociaților minoritari** (care dețin până la 33% din capitalul social), oferindu-le o cale de ieșire în condiții clare și echitabile, în cazul societăților pe acțiuni, acționarii au dreptul să înstrăineze, în modul prevăzut de statut, acțiunile care îi aparțin sau să ceară să i se achiziționeze acțiunile care îi aparțin, în cazurile prevăzute de lege sau de statutul societății, fiind necesară respectarea unei proceduri anumite. (de ex. dreptul de preempțiune care nu poate fi mai mic de 14 zile lucrătoare).

-De notat că, în cazul comunității de energie regenerabilă (REC), există cerința ca membrii care fac parte dintr-o astfel de comunitate trebuie să fie situați în apropierea proiectelor privind sursele de regenerabile deținute și dezvoltate de respectiva entitate juridică. Astfel, este important de menționat că actele normative privind SRL și SA nu instituie o asemenea cerință, asociații/acționarii având dreptul de a avea domiciliul/sediul indiferent de localitatea în care este sediul societății.

-Procedurile de convocare, ținere și a adoptării hotărârilor adunării generale necesită respectarea unei proceduri stabilite de lege și de lungă durată. De ex. termenul de publicare a informației despre ținerea adunării generale a acționarilor și, după caz, de expediere a avizelor fiecărui acționar se stabilește în statutul societății, dar nu poate fi mai devreme de data luării deciziei de convocare a adunării generale și mai târziu de:

a) 30 de zile înainte de ținerea adunării generale ordinare;

b) 21 de zile înainte de ținerea adunării generale extraordinare a entității de interes public;

-Asigurarea condiției cu privire la controlul membrilor asupra activității societății, este un aspect destul de dificil de realizat atunci când există mai mulți asociați/acționari cu pondere diferită în capitalul social, pentru că se vor putea crea poli de putere.

4.1.2. EVALUAREA CADRULUI LEGAL APLICABIL COOPERATIVELOR

I. COOPERATIVA DE PRODUCȚIE	
CADRUL LEGAL APLICABIL	Codul Civil și Legea nr. 1007 din 25.04.2002 privind cooperativele de producție.
SCOPUL	Scopul întreprinderii este obținere de profit pentru membri
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice
MEMBRII	<p>persoanele fizice care au împlinit vârsta de 16 ani, corespund prevederilor statutului cooperativei și au depus aporturi în contul cotelor de participare.</p> <p><u>Dobândirea calității de membru</u> - se obține la data:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) înregistrării de stat a cooperativei – de către fondatori; b) depunerii primului aport în contul cotei de participare – de către celelalte persoane.
DREPTUL LA VOT	La adunarea generală, fiecare membru al cooperativei are dreptul să ia cuvântul la examinarea oricărei chestiuni de pe ordinea de zi, iar la votarea hotărârilor are un singur vot, indiferent de mărimea cotei lui de participare.
DISTRIBUIREA PROFITULUI	Profitul net al cooperativei se distribuie în următoarea succesiune: <ul style="list-style-type: none"> a) acoperirea pierderilor de bilanț din anii precedenți; b) defalcările în capitalul de rezervă și în fondul de dezvoltare a cooperativei; c) defalcările în alte fonduri prevăzute de statutul cooperativei; d) plățile membrilor cooperativei; e) defalcările pentru alte scopuri care nu contravin actelor legislative sau statutului cooperativei.

2. COOPERATIVA DE ÎNTREPRINZĂTOR

CADRUL LEGAL APLICABIL	Codul Civil și Legea nr. 73 din 12.04.2001 privind cooperativele de întreprinzător
SCOPUL	Scopul întreprinderii este obținere de profit pentru membri
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice
MEMBRII	De asemenea, membrii cooperativei pot fi de 2 categorii:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Membru al cooperativei - persoană juridică sau fizică care practică activitate de întreprinzător și deține cota ordinară și, după caz, cota preferențială; 2. Membru asociat al cooperativei - persoană juridică sau fizică care deține doar cota preferențială. Membrul asociat obține calitatea de membru asociat în bază de contract, încheiat în formă scrisă cu cooperativa, indiferent de forma de proprietate, de genul, de activitate și de sediul domiciliul acestuia.
DREPTUL LA VOT	<p>Fiecare membru al cooperativei deține un singur vot în cadrul adunării generale.</p> <p>Excepție: statutul cooperativei poate prevedea dreptul unor membri, în baza hotărârii adunării generale, <i>la 2 sau 3 voturi</i> în cazul în care volumul efectiv de participare a acestor membri la relațiile economice cu cooperativa depășește considerabil volumul mediu de participare a altor membri ai cooperativei.</p>
DISTRIBUIREA PROFITULUI	<p>Profitul net al cooperativei se distribuie în următoarea succesiune:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) plata dividendelor; b) acoperirea pierderilor de bilanț din anii precedenți; c) defalcările în rezervele (fondurile) prevăzute la art.73 alin.(1); d) defalcările în rezervele (fondurile) prevăzute de statutul cooperativei; e) calcularea cotelor bonus; f) defalcările pentru alte scopuri care nu contravin actelor legislative sau statutului cooperative

**ELEMENTELE CARE
CORESPUND CRITERIILOR
DIN DEFINIȚIILE PRIVIND
COMUNITATEA
ENERGETICĂ.**

DEFICIENȚE.

- Sunt persoane juridice care se înregistrează la o autoritate de stat;
- Cooperativa de producție poate obține statutul de întreprindere socială;
- Membrii cooperativei au dreptul să participe la adunarea generală,

- Cooperativele au scop lucrativ în vederea obținerii profitului de către membrii săi, iar în conformitate cu Directiva 944/2019, comunitatea energetică are ca principal obiectiv oferirea unor avantaje de mediu, economice sau sociale pentru membrii sau acționarii săi sau pentru zonele locale în care funcționează, *mai degrabă decât acela de a genera profituri financiare.*
- Retragerea membrului din cooperative este de lungă durată, cererea fiind examinată de către Consiliu sau Adunarea Generală a Cooperativei în termen de o lună

---

să aleagă și să fie aleși în organele cooperativei.

de la data depunerii acesteia. Art. 16 din Directiva 944/2019 prevede că, membrilor sau acționarilor unei comunități de energie ale cetățenilor li se permite să părăsească Comunitatea, caz în care se aplică articolul 12 din directivă (dreptul la schimbarea furnizorului se face în termen de cel mult trei săptămâni de la data solicitării)

-Primirea noilor membri e se face, indiferent de sediul/domiciliul acestora. De notat că, în cazul comunității de energie regenerabilă (REC), există cerința ca membrii care fac parte dintr-o astfel de comunitate trebuie să fie situați în apropierea proiectelor privind sursele de regenerabile deținute și dezvoltate de respectiva entitate juridică.

-În legile privind cooperativele este prevăzută posibilitatea de a refuza primirea unui nou membru în cooperativă (*cum ar fi – obținerea de către solicitant a calității de membru contravine prevederilor actelor legislative sau statutului cooperativei; solicitantul a fost anterior exclus din cooperativa respectivă; cooperativa nu este în stare să livreze producția (să presteze servicii) sau să procure producția (să beneficieze de serviciile) unui număr mai mare de membri*) În acest sens, de reținut că, în conformitate cu Directivele 944/2019 și 2018/2001, participarea la comunități de energie din surse regenerabile este accesibilă pentru toți consumatorii, inclusiv pentru cei din gospodării vulnerabile sau cu venituri mici.

4.1.3. OPORTUNITĂȚILE OFERITE DE STATUTUL DE ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ

Unele elemente deficitare ale societăților comerciale în sensul formării comunităților de energie pot fi înlăturate prin obținerea de către SRL și Cooperativele de producție a statutului de întreprindere socială. Beneficiile oferite de acest statut sunt descrise mai jos.

ÎNTREPRINDERE SOCIALĂ

CADRUL LEGAL APLICABIL Legea nr. 845 din 0301 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi.

Hotărârea Guvernului nr. 1165 din 28 XI 2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale pentru antreprenoriat social și a listei genurilor de activități ce constituie activități de antreprenoriat social.

Întreprinderea socială - este întreprinderea constituită de asociații obștești, fundații, culte religioase, instituții private și/sau persoane fizice care desfășoară activități de antreprenoriat social în vederea soluționării unor

---

	probleme sociale de interes comunitar și care îndeplinesc condițiile stabilite în prezentul capitol.
SCOPUL	Activitatea de antreprenoriat social , desfășurată de întreprinderile sociale este orientată spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității, prin creșterea incluziunii sociale.
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice
CONDIȚII CUMULATIVE PENTRU ATRIBUIREA STATUTULUI DE ÎNTRINDERE SOCIALĂ.	<p>a) desfășoară activități în cel puțin unul dintre domeniile prevăzute de lege;</p> <p>b) asigură asociaților drept de vot egal, indiferent de participațiunea la capitalul social;</p> <p>c) reinvestesc cel puțin 90% din profit în realizarea obiectivelor din domeniile prevăzute în lege și stipulate expres în actul de constituire;</p> <p>d) aplică principiul echității sociale față de angajați, asigurând niveluri de salarizare echitabile, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul de 1 la 5;</p> <p>e) nu au datorii la bugetul public național;</p> <p>f) stipulează expres în actul de constituire domeniile în care desfășoară activitatea, condițiile menționate la literele b) și c) din prezentul punct, precum și faptul că:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nu distribuie proprietatea, dobândită din momentul obținerii statutului de întreprindere socială din activități de antreprenoriat social, și mai mult de 10% din profit între membrii și fondatorii săi, inclusiv în caz de reorganizare sau lichidare; – în caz de lichidare, transmite activele rămase după satisfacerea pretențiilor creditorilor săi către una sau mai multe întreprinderi sociale, întreprinderi sociale de inserție sau organizații necomerciale care au obținut statut de întreprindere socială sau de întreprindere socială de inserție.
CONCLUZII	<p>În cazul obținerii de către SRL și Cooperativa de producție a statutului de întreprindere socială, dispar unele obstacole pentru crearea unei comunități energetice prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea scopului entității juridice ca fiind unul social și/sau în interesul general al comunității; - Introducerea principului – un membru = un vot;

- Reinvestirea profitului în activitatea socială;
- Obligația de a transmite bunurile rămase în urma lichidării către una sau mai multe întreprinderi sociale;
- Posibilitatea obținerii de facilități fiscale (în cazul în care va fi modificată legislația fiscală).

4.2. CADRUL LEGAL APLICABIL ENTITĂȚILOR JURIDICE ORIENTATE NON-PROFIT

I. ASOCIAȚIA/FUNDAȚIA

CADRUL LEGAL APLICABIL	<p>Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile comerciale, Codul Civil.</p> <p>Asociație obștească este organizația necomercială constituită benevol de fondatori în vederea realizării scopurilor necomerciale pentru care a fost constituită.</p> <p>Fundația este organizația necomercială, fără membri, constituită de una sau mai multe persoane, dotată cu patrimoniu distinct și separat de cel al fondatorilor, destinat atingerii scopurilor necomerciale prevăzute în actul de constituire. Patrimoniul inițial - cel puțin 2 salarii medii pe economie.</p>
SCOPUL	altul decât obținerea de venit.
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Serviciilor Publice
MEMBRII	<p>Fondatorii asociației obștești devin membri ai acesteia din momentul înregistrării asociației obștești de către organul înregistrării de stat.</p> <p>Dacă asociația rămâne cu un singur membru, acesta, în termen de 3 luni, este obligat fie să admită noi membri, fie să decidă reorganizarea sau lichidarea benevolă a asociației obștești.</p> <p>Membrii asociației participă la activitatea asociației pe principii de egalitate și în conformitate cu bunele principii ale democrației.</p>
DREPTUL LA VOT	Principiul un membru=un vot.
CONCLUZII	<p>Membrii asociației participă la activitatea asociației pe principii de egalitate și în conformitate cu bunele principii ale democrației.</p> <p>Votare se face după principiul un membru = un vot.</p> <p>Scopul Asociației este non-profit.</p> <p>Posibilitatea obținerii de către asociații a statutului de întreprindere socială.</p>

Organizațiile necomerciale sunt scutite de plata impozitului pe venit în cazul în care corespund cerințelor stabilite în Codul Fiscal (art. 52).

---

2. ASOCIAȚIE DE PROPRIETARI DIN CONDOMINIUM

CADRUL LEGAL APLICABIL Legea nr. 187 din 14.07. 2022 cu privire la condominiu.

SCOPUL altul decât obținerea de venit.

AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ Agenția Servicii Publice

MEMBRII Din momentul înregistrării asociației, toți proprietarii din condominiu devin membri ai asociației în temeiul, indiferent dacă au semnat sau nu hotărârea de înființare a asociației.

Fiecare proprietar este membru al asociației din data dobândirii dreptului de proprietate asupra unității.

DREPTUL LA VOT Principiul un membru=un vot.

CONCLUZII

1. Obținerea calității de membru, precum și retragerea din Asociație nu presupune o procedura complicată.
2. Membrul are dreptul de a participa la adunarea generală a membrilor și a lua în comun cu ceilalți membri hotărâri cu privire la strategia, funcționarea și rezultatele financiare ale entității.
3. Membrul are dreptul de a vota, dreptul de a candida și de a face parte din organele de administrare/conducere.
4. Votarea se face după principiul – un membru – un vot.
5. Luând în considerare ca condominiul este ansamblu format dintr-un teren cu una sau mai multe clădiri, Asociația corespunde pentru formarea REC. Or, însăși legea prevede posibilitatea producerii de energie electrică din surse regenerabile.

3. COOPERATIVA DE CONSUM

CADRUL LEGAL APLICABIL Legea cooperăției de consum nr. 1252 din 28.09.2000

Cooperativa de consum este asociația autonomă și independentă de persoane fizice create pe principiul liberului consimțământ prin cooperarea de părți sociale ale membrilor săi care desfășoară activități economice pentru satisfacerea intereselor acestora și necesităților lor de consum.

SCOPUL	satisfacerea intereselor și necesităților membrilor cooperatori; crearea și dezvoltarea infrastructurii, extinderea cooperăției de consum; protecția consumatorului; exercitarea de influență asupra politicii de consum; alte sarcini, conform legislației și statutului ei.	
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice	
MEMBRII	<p>Membru al cooperativei de consum poate fi orice persoană fizică cu capacitate de exercițiu care a împlinit 16 ani.</p> <p>Pentru a fi înscrisă în cooperativa de consum, persoana depune o cerere. La înscriere persoană plătește taxă de înscriere și cel puțin 50 de procente din valoarea unei părți sociale.</p>	
DREPTUL LA VOT	Principiul un membru=un vot.	
DISTRIBUIREA PROFITULUI	se aprobă de adunarea general, proporțional cotei sociale.	
CONCLUZII	<p>Elementele care corespund criteriilor din definițiile privind comunitatea energetică.</p> <p>Participare voluntară, deschisă, fiind accesibilă oricui, iar retragerea este posibilă oricând și necondiționat.</p> <p>Activitatea cooperative este controlată efectiv de membrii cooperative prin dreptul fiecărui membru să participe la activitatea organelor de conducere și de control a cooperativei; beneficiază de dreptul de a vota, de a alege și de a fi ales în organele de conducere și de control.</p> <p>Principiul un membru = un vot.</p> <p>Principalele sarcini sunt satisfacerea intereselor și</p>	<p>Deficiențe.</p> <p>Membrii cooperativei sunt doar persoane fizice,</p> <p>Imperfecțiunea legislației cu privire la cooperăția de consum; neajustarea legislației cooperatiste la alte acte normative. De ex. Legea privind cooperățiile de consum prevede că înființarea cooperativei de consum se face prin hotărârea adoptată de adunarea de constituire, la care trebuie să participe cel puțin 7 persoane, iar Codul Civil prevede că cooperativa nu poate avea mai puțin de 5 membri.</p> <p>De asemenea, în funcție de participare la constituirea patrimoniului persoanei juridice, fondatorii (membrii) au sau nu au drepturi de creanță față de ea. Persoane juridice în a căror privință fondatorii (membrii) au drepturi de creanță sunt societățile comerciale și cooperativele. Persoane juridice în a căror privință fondatorii (membrii) nu au drepturi de creanță sunt organizațiile necomerciale. Totodată, art. 4 din Legea privind cooperățiile de consum prevede că organizația cooperatistă este</p>

necesităților membrilor cooperatori.	organizație neguvernamentală și necomercială.
Se pot constitui pe raza teritorială a unei sau a mai multor localități, în cazurile pentru REC.	Legea prevede ca organ executiv – consiliul de administrație, iar Codul Civil – președintele cooperativei. Hotărârile Adunării Generale se iau cu votul a 2/3 din numărul membrilor cooperatori prezenți la Adunare, ceea ce poate face dificilă și de lungă durată adoptarea unor hotărâri. De asemenea, nu este reglementată situația în care ședința nu este deliberativă. Posibilitatea desființării cooperativei prin hotărâre judecătorească la cererea creditorilor, în cazul nerecuperării pierderilor prin contribuții suplimentare.

4. GRUPUL DE ACȚIUNE LOCALĂ

CADRUL LEGAL APLICABIL	Legea nr. 50 din 09.04.2021 cu privire la grupurile de acțiune locală. GAL – asociație nonprofit, apolitică, cu statut de persoană juridică, creată în scopul elaborării și implementării strategiilor de dezvoltare locală în cadrul Programului LEADER, în bază de parteneriat teritorial stabilit la nivel local între sectoarele public, antreprenorial și civic, în care niciunul dintre aceste sectoare nu poate avea mai mult de 49% dintre drepturile de vot la nivel decizional;	
SCOPUL	Non-profit	
AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ	Agenția Servicii Publice	
MEMBRII	Orice persoană fizică sau juridică, înregistrată în modul stabilit de legislație, care are domiciliu sau sediu profesional ori adresă juridică și desfășoară activitate pe teritoriul unităților administrativ-teritoriale care intră în componența GAL-ului are dreptul să devină membru al acestuia.	
DREPTUL LA VOT	Principiul un membru=un vot.	
CONCLUZII	Elementele care corespund criteriilor din definițiile privind comunitatea energetică.	Deficiențe. Este creată în scopul elaborării și implementării strategiilor de

Este o asociație non-profit, cu statut de persoană juridică.

Membrii GAL-ului au dreptul e a alege și de a fi aleși în organele GAL-ului, să beneficieze de informație, consultări serviciile prestate de către asociație.

Posibilitatea de primire a noilor membri și retragerea membrului din asociație.

Sunt constituite și activează pe un anumit teritoriu. Pentru comunitățile de energie regenerabilă, controlul eficient trebuie să revină membrilor care sunt "în proximitatea proiectelor deținute și dezvoltate de comunitate".

Membrii pot fi persoane fizice, persoane juridice și autorități locale.

dezvoltare locală în cadrul programului LEADER.

Cu referire la membri, este de menționat că membri – autorități locale pot fi doar acelea de nivelul întâi.

Organul central de specialitate poate revoca decizia privind selectarea GAL-ului și aprobarea strategiei de dezvoltare locală pentru finanțare, în cazul depistării unor neconformități.

Categoriile de finanțare în cadrul programului LEADER sunt stabilite în legislație, iar utilizarea subvenției în alte scopuri sau modificarea proiectului/planului de afaceri fără notificarea și acordul prealabil al Agenției atrage inițierea procesului de rambursare a subvenției acordate și rezoluțiunea contractului de acordare a subvenției.

5. ASOCIAȚIA DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ

CADRUL LEGAL APLICABIL Legea nr. 17 din 02.02.2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Asociație de dezvoltare intercomunitară – asociație nonprofit, apolitică, constituită benevol, cu statut de persoană juridică, înființată, în condițiile legii, de două sau mai multe unități administrativ-teritoriale în vederea realizării în comun a proiectelor de dezvoltare de interes local sau regional ori în vederea furnizării/prestării în comun a serviciilor publice;

SCOPUL Non-profit

AUTORITATEA LA CARE SE ÎNREGISTREAZĂ Agenția Servicii Publice

MEMBRII Fondatori și/sau membri ai asociației pot fi unitățile administrativ-teritoriale de orice nivel. Decizia privind participarea la constituirea asociației sau aderarea la aceasta se adoptă de către consiliul local al unității administrativ-teritoriale respective, în condițiile stabilite de Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

Elementele care corespund criteriilor din definițiile privind comunitatea energetică.

Este o asociație non-profit, cu statut de persoană juridică.

Este controlată efectiv de către membrii acesteia, care au dreptul să propună candidați pentru organele de conducere, asociației, să participe la alegerea organelor de conducere asociației, să beneficieze de informație, consultări serviciile prestate de către asociație.

Posibilitatea de primire a noilor membri și retragerea membrului din asociație.

Sunt constituite și activează pe un anumit teritoriu, fiind îndeplinită cerința pentru instituirea comunității de energie regenerabilă (REC). Or, membrii care fac parte dintr-o astfel de comunitate trebuie să fie situați în apropierea proiectelor privind sursele de regenerabile deținute și dezvoltate de respectiva entitate juridică.

Scopul asociației, corespunde cu scopul comunităților energetice și anume realizarea sarcinilor ce le revin în sfera socială, economică, culturală și de mediu, cu scopul asigurării dezvoltării durabile și al sporirii calității vieții în unitățile administrativ-teritoriale.

Deficiențe.

Membri pot fi doar unitățile administrativ-teritoriale de orice nivel.

Procedura de primire a noilor membri poate fi una de lungă durată - Pentru a participa la procedura de vot privind acceptarea noilor membri, reprezentanții unităților administrativ-teritoriale membre, în cadrul adunării generale a asociației, trebuie să dispună de mandat special, acordat, prealabil, de consiliul local respective.

De notat că Consiliul local se întrunește în ședință ordinară o dată la 3 luni, iar în cazul ședințelor extraordinare ori de câte ori este necesar, la cererea primarului sau a 1/3 din consilieri. Deciziile consiliului local se semnează, în cel mult 5 zile de la data desfășurării ședinței lui.

Primirea noilor membri presupune includerea acestora în actele de constituire și înregistrarea modificărilor la organul înregistrării de stat. Astfel, în conformitate cu art. 16 din Legea nr. 220/2007 Privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, persoana juridică este obligată să depună documentele pentru înregistrarea modificărilor la organul înregistrării de stat în termen de 30 de zile de la data adoptării hotărârii de modificare a actelor de constituire sau a datelor înscrise în Registrul de stat.

Modificările operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat au putere juridică de la data înregistrării lor la organul înregistrării de stat. Respectiv, calitatea de membru va fi dobândită doar din momentul înregistrării de stat.

Retragerea și excluderea membrilor este condiționată de achitarea plăților prevăzute de lege. Or, în conformitate cu prevederile Directivelor UE, membrul comunității energetice trebuie să poată să se retragă oricând și necondiționat din entitatea care stă la baza comunității, fără a-și pierde drepturile câștigate ca membru al comunității. Mai mult ca atât, în lege nu este specificat ce se întâmplă în cazul în care nu sunt aprobate alocațiile bugetare pentru asemenea cheltuieli.

---

5. PARTICIPAREA AUTORITĂȚILOR PUBLICE LOCALE ÎN CADRUL COMUNITĂȚILOR ENERGETICE

Cu referire la prevederile Directivelor privind deținerea calității de membru de către autoritățile locale, urmează de notat că în conformitate cu legislația națională este vorba de autoritățile publice locale, reprezentate prin consiliile sale locale/raionale, care este autoritatea reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea.

Astfel, autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi sunt autoritățile publice, care sunt constituite și activează pe teritoriul satului (comunei), orașului (municipiului), iar cele de nivelul al doilea – pe teritoriul raionului, municipiului Chișinău, municipiului Bălți pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației unității administrativ-teritoriale respective.

În competența consiliilor locale/raionale se includ - înființarea instituțiilor publice de interes local, organizarea serviciilor publice de gospodărie comunală, determinarea suportului financiar în cazul cheltuielilor bugetare, înființarea întreprinderilor municipale și societăților comerciale sau participarea la capitalul statutar al societăților comerciale, decidera privind asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public.

În ceea ce privește dreptul Consiliilor de a decide înființarea, în condițiile legii, a unor societăți comerciale, acestea sunt înființate în scopul executării unor lucrări de interes local, prin utilizarea capitalului statutar constituit din aportul consiliului respectiv și al altor persoane juridice și fizice.

De asemenea, autoritățile publice locale pot înființa întreprinderi municipale care este o persoană juridică care desfășoară activitate de întreprinzător în baza bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale transmise ei în administrare și/sau ca aport în capitalul social și în baza proprietății obținute de aceasta în rezultatul activității economico-financiare.

Întreprinderea municipală se înregistrează la Agenția Servicii Publice conform Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali și dobândește dreptul de persoană juridică din momentul înregistrării în Registrul de stat al persoanelor juridice.

Întreprinderea poate încheia contracte în numele său, își poate asuma obligații, poate fi reclamant sau pârât în instanțele judecătorești, cu notificarea fondatorului, să deschidă conturi bancare pe teritoriul Republicii Moldova și în străinătate, iar cu acordul fondatorului, să instituie filiale, reprezentanțe și să participe la constituirea asociațiilor și a concernelor și nu poate fi fondator al societății comerciale.

Totodată, autoritățile locale pot înființa/asocia cu alte autorități publice locale, pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public:

- Asociația de dezvoltare intercomunitară - asociație nonprofit, apolitică, constituită benevol, cu statut de persoană juridică, înființată, în condițiile legii, de două sau mai multe unități administrativ-teritoriale în vederea realizării în comun a proiectelor de dezvoltare de interes local sau regional ori în vederea furnizării/prestării în comun a serviciilor publice.
- Grupul de acțiune locală - asociație nonprofit, apolitică, cu statut de persoană juridică, creată în scopul elaborării și implementării strategiilor de dezvoltare locală în cadrul Programului LEADER, în bază de parteneriat teritorial stabilit la nivel local între sectoarele public (autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi), antreprenorial și civic, în care niciunul dintre aceste sectoare nu poate avea mai mult de 49% dintre drepturile de vot la nivel decizional.

De notat că, autoritățile și instituțiile publice, întreprinderile de stat și municipale nu pot constitui organizații necomerciale și nu pot deveni membri ai asociațiilor obștești.

Un rol aparte autoritățile administrației publice locale îl au în domeniul eficienței energetice, având în competența inclusiv și atribuțiile privind elaborarea și aprobarea planurilor locale privind energia și clima, inițierea și finanțarea proiectelor în domeniul eficienței energetice, organizarea procedurilor de achiziții privind serviciile energetice și încheie contracte în acest sens, asigură includerea în planurile locale integrate privind energia și clima a acțiunilor de îmbunătățire a performanței energetice a clădirilor; pot contribui la cofinanțarea programelor naționale privind îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor amplasate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale, în limita bugetelor locale.

Raportat la prevederile expuse mai sus, se constată că, **autoritățile locale, inclusiv municipalitățile, pot constitui societăți comerciale și să participe ca acționar/membru ai acestora, atâta timp cât această entitate este de interes local, pot constitui sau adera la grupuri de acțiune locală și asociațiile de dezvoltare intercomunitară.**

6. EVALUAREA LEGISLAȚIEI SECTORIALE ÎN DOMENIUL ENERGETIC

După cum s-a menționat mai sus, primul pas în crearea cadrului de reglementare aferent comunităților de energie a fost realizat odată cu includerea acestui concept în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care descrie criteriile de bază pentru comunitățile de energie regenerabilă, drepturile și responsabilitățile acestora.

Totodată, având în vedere că activitatea unei comunități de energie regenerabilă presupune instalarea și utilizarea tehnologiilor regenerabile, care ar putea produce, stoca energie electrică, termică, interacționa cu sistemele electrice, termice sau cel de gaze naturale, activitatea acesteia urmează a fi evaluată și prin prisma legislației sectoriale în domeniul energiei electrice, gaze naturale și termice, pentru a identifica modul în care conceptul comunităților energetice poate fi inclus în raporturile juridice reglementate la moment conform cadrului legislativ și de reglementare existent.

6.1. SFERELE DE ACTIVITATE ÎN SECTORUL ENERGETIC

Articolul 21 din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile stabilește că producerea energiei electrice din surse regenerabile, producerea energiei termice din surse regenerabile, producerea biogazului ce urmează a fi livrat în rețelele de gaze naturale se supun licențierii. Totodată, licențierea activităților de producere a energiei electrice, termice sau a biogazului utilizând surse regenerabile urmează să fie realizată conform legilor sectoriale.

În conformitate cu prevederile în vigoare, legislația națională în sectorul electroenergetic reglementează următoarele activități care sunt supuse licențierii:

Tabetul 3 – Activitățile din sectorul energetic supuse licențierii

LEGEA 107/2016 CU PRIVIRE LA ENERGIA ELECTRICĂ	LEGEA 108/2016 CU PRIVIRE LA GAZELE NATURALE	LEGEA NR. 92/2014 CU PRIVIRE LA ENERGIA TERMICĂ ȘI PROMOVAREA COGENERĂRII
producerea energiei electrice	producerea gazelor naturale	producerea de energie termică
operarea pieței energiei electrice	stocarea gazelor naturale	
transportul energiei electrice	transportul gazelor naturale	
conducerea centralizată a sistemului electroenergetic	tradingul de gaze naturale	
distribuția energiei electrice	distribuția gazelor naturale	distribuția de energie termică
furnizarea energiei electrice	furnizarea gazelor naturale	furnizarea de energie termică

Operarea pieței de energie electrică, conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, transportul energiei electrice și al gazelor naturale sunt activități care prin natura lor și prin cerințele legale specifice cum ar fi rolul central al acestor întreprinderi energetice, sau cerințele de separare incluse în Legea nr. 107/2016 cu privire la energie electrică și Legea nr. 108/2016 cu privire la gaze naturale, nu pot fi considerate drept activități care ar putea fi într-un mod considerate în cazul comunităților de energie, prin urmare evaluarea cadrului legal se va axa în principal pe activitățile de producție, consum și furnizare a energiei electrice, energiei termice și gazelor naturale. De asemenea,

va fi analizată și posibilitatea comunităților energetice de a presta servicii de distribuție, dacă admitem că în cazul unor scenarii specifice comunitățile energetice pot deține infrastructura de distribuție a resurselor energetice, cum ar fi dezvoltarea unor zone urbanistice noi, sau în cazul unor sisteme izolate de infrastructura publică.

Activitatea de producere a energiei electrice din surse regenerabile se desfășoară în baza licenței pentru producerea energiei electrice, eliberată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, cu excepția cazurilor când producătorul dispune de o centrală electrică cu o putere instalată mai mică de 5 MW, dacă această putere este folosită pentru consum public, sau de 20 MW în cazul în care puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum intern, cazuri în care activitatea de producere a energiei electrice poate fi realizată fără licență. Licența pentru producerea energiei electrice poate fi obținută de solicitant, la cerere, până la construcția centralei electrice, la prezentarea de către acesta a tuturor documentelor prevăzute în Legea cu privire la energie electrică, cu excepția documentului care confirmă că dispune de centrală electrică. În acest caz, dacă în termen de 4 ani de la obținerea licenței titularul de licență nu a finalizat construcția centralei electrice, licența eliberată acestuia se retrage din oficiu prin hotărârea Agenției.

Solicitantul pentru obținerea licenței pentru furnizarea energiei electrice, energiei termice sau a gazelor naturale urmează să întrunească următoarele condiții:

- a) să fie înregistrate în Republica Moldova;
- b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;
- c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

În cazul activităților de producere sau distribuție a energiei electrice, energiei termice sau a gazelor naturale cerințele de mai sus sunt suplinite de necesitatea de a demonstra dotarea tehnică pentru desfășurarea activității și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și faptul acestea sunt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege.

De notat că în cazul solicitării eliberării licenței pentru furnizarea de gaze naturale, Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale impune și obligația deținerii unui capital circulat minim de 1 milion de lei, ceea ce în cazul unei comunități energetice creează o presiune financiară excesivă în cazul în care se consideră posibilitatea participării în sectorul gazelor naturale.

De menționat că, reieșind din tratamentul proporțional prevăzut în legislația europeană, trebuie de ținut cont de caracteristicile unice ale comunităților energetice. Or, unele cerințe privind înregistrarea sau obținerea licențelor participanților pe piața energiei electrice pot să nu corespundă obiectivelor comunității energetice.

Un exemplu relevant în acest sens este noțiunea de **întreprindere electroenergetică** din Legea 107/2016 care este definită ca persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și de operare a pieței energiei electrice, și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și/sau funcții de întreținere aferente activităților respective, fără a include consumatorii finali.

Astfel, de notat că în conformitate cu Legea 845/1992, **forma organizatorică-juridică a activității de antreprenariat este întreprinderea**. Întreprinderea constituie un agent economic cu firmă (titlatură) proprie înființată de antreprenor în modul stabilit de legislație și poate avea următoarele forme de organizare juridică - întreprindere individuală; societate în nume colectiv; societate în comandită; societate pe acțiuni; societate cu răspundere limitată; cooperativă de producție;

cooperativă de întreprinzător; întreprindere de arendă; întreprindere de stat și întreprindere municipală.

Respectiv, în cazul în care Legea 107/2016 cu privire la energia electrică prevede că, licența de producere/distribuție/ furnizare se eliberează persoanelor fizice și juridice înregistrate în calitate de întreprindere, **comunitățile energetice care vor fi înregistrate în calitate de persoane juridice non-profit (necomerciale), nu vor cădea sub incidența persoanelor juridice cu dreptul de a obține licențele necesare activității comunității.**

O situație asemănătoare se atestă și în cazul noțiunii de întreprindere energetică, definită în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică și cea de întreprindere de gaze naturale, definită în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

În Republica Moldova activitatea de distribuție este o activitate reglementată. Tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, gazelor naturale și energiei termice sunt stabilite de către ANRE în baza metodologiilor tarifare aprobate în acest sens. Prin prisma cerințelor față de operatorul sistemului de distribuție privind licențierea, raportarea, evidența contabilă, etc. practicarea acestei activități de către o comunitate energetică presupune un efort considerabil din partea persoanei juridice și necesitatea dispunerii de un număr esențial de personal calificat, care să fie în măsură să implementeze și să asigure procesele necesare pentru a considera că entitatea respectă prevederile cadrului normativ. Având în vedere că o condiție primordială pentru obținerea licenței de distribuție o reprezintă necesitatea deținerii rețelelor de distribuție și a personalului tehnic pentru exploatarea acestora, un scenariu cu comunități energetice care să practice activitatea de distribuție pare improbabil.

Urmează de menționat că art. 16 din Directiva 2019/944 prevede că statele membre pot prevedea în cadrul de reglementare favorabil că CEC fac obiectul derogărilor prevăzute pentru sistemele de distribuție închise. Astfel, o comunitate de energie poate obține și statutul de operator al sistemului de distribuție închis, în special acest lucru ar fi binevenit în cazul unor comunități de energie izolate teritorial, cum ar fi o zonă rurală.

În recomandările sale, Secretariatului Comunității Energetice prevede că, „atunci când se stabilește eligibilitatea REC pentru statutul de OSD, urmează de luat în considerare posibilitatea de a permite acordarea de licențe într-un cadru OSD închis.”

Într-o altă ordine de idei, atât Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică cât și Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale includ noțiunea de sisteme de distribuție închise, care nu implică necesitatea obținerii licenței pentru distribuția și a licenței pentru furnizarea gazelor naturale/energiei electrice. Aceste sisteme sunt gestionate de un operator al sistemului de distribuție închis, care pentru a putea asigura alimentarea cu energie electrică sau gaze naturale a utilizatorilor, urmează să fie obțină o autorizație din partea ANRE.

De menționat că sistemul de distribuție închis se aplică doar dacă sunt întrunite următoarele condiții:

- din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis este integrat;
- sistemul respectiv de distribuție alimentează persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

Totodată, în raporturile dintre operatorul și utilizatorii sistemului de distribuție închis, pentru alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, aprobată de ANRE.

Un al treilea model de tranzacționare a energiei electrice sau a gazelor naturale prevăzut de Legile nr. 107/2016 și 108/2016 este utilizarea liniilor electrice sau conductelor de gaze naturale directe. Liniile și conductele directe oferă dreptul producătorilor și consumatorilor să alimenteze și, respectiv, să fie alimentați cu energie electrică/gaze naturale prin intermediul unui astfel de sistem izolat, autorizat de către ANRE.

Liniile/conductele directe reprezintă o opțiune în cazul comunităților energetice care doresc să funcționeze izolat de infrastructura publică, însă trebuie notat faptul că până la moment ANRE nu a eliberat vreo autorizare pentru linii sau conducte directe, prin urmare criteriile în baza cărora ar putea fi eliberată o astfel de autorizație rămân necunoscute.

De precizat că prin prisma prevederilor legilor sectoriale resursele energetice pot fi comercializate către consumatorii finali doar de către un furnizor licențiat sau în baza autorizațiilor obținute de operatorul sistemului de distribuție închis, pentru linia/conducta directă eliberate de ANRE. În lipsa acestor acte entitatea juridică care comercializează resurse energetice unui consumator final poate fi acuzată de practicarea unei activități licențiate în lipsa unui act permisiv, excepție fiind comercializarea energiei electrice de către consumatorul angro.

6.2. ACCESUL LA REȚEA

În conformitate cu ambele directive comunitățile de energie au dreptul să aibă acces la rețeaua publică, iar statul ar trebui să încurajeze procesul de conectare a instalației CEC/REC la rețea.

Astfel, în cazul în care o comunitate de energie este conectată și utilizează rețeaua publică de energie pentru a relua și livra energia, aceasta **ar trebui să fie supusă unor tarife de rețea transparente, nediscriminatorii.**

În context, atât Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică cât și Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale prevăd că operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele de transport și de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem, existenți sau potențiali, în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

Solicitantul privind racordarea la rețeaua de distribuție poate să încheie un contract de racordare cu operatorul de sistem, având ca obiect racordarea la rețeaua a operatorului de sistem a instalației solicitantului, prin realizarea lucrărilor de racordare conform cerințelor stabilite în avizul de racordare sau în condițiile de interconectare emise solicitantului respectiv sau să angajeze un persoane autorizate pentru efectuarea proiectării și/sau executării instalației de racordare.

Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al și pentru serviciul de distribuție, aprobate de ANRE.

Pentru proiectarea și executarea instalației de racordare solicitantul achită operatorului de sistem costul de proiectare și tariful de racordare, calculat conform metodologiei aprobate de ANRE. Dacă solicitantul contractează un proiectant și un electrician autorizat, solicitantul achită operatorului de sistem doar tariful de punere sub tensiune, calculat conform Metodologiei privind serviciile auxiliare.

În același context, Legea nr. 10/2016 privind promovarea energiei din surse regenerabile, prevede că, producătorii de energie electrică din surse regenerabile beneficiază de acces nediscriminatoriu și reglementat la rețelele electrice la tarife publicate, nediscriminatorii, bazate pe costuri, transparente și previzibile, calculate și aprobate în conformitate cu Legea cu privire la energia electrică.

Producătorii de energie electrică din surse regenerabile, inclusiv prosumatori de energie electrică din surse regenerabile, beneficiază de o procedură simplificată de racordare la rețea a centralei electrice

de mică capacitate, prin intermediul unei notificări simplificate, cu condiția că stabilitatea, fiabilitatea și siguranța rețelei electrice sunt menținute.

Pentru asigurarea unui acces eficient la rețele, operatorii sistemelor de transport și operatorii sistemelor de distribuție sunt obligați să ofere solicitanților informații concludente și obiective cu privire la racordare.

Concluzionând, putem spune că în cazul eventual al necesității racordării unor instalații de producere sau de consum, comunitatea energetică urmează în calitatea ei de solicitant să realizeze etapele și obligațiile aferente procesului de racordare a instalațiilor în aceleași condiții și achitând aceleași tarife ca oricare alt solicitant.

Totodată, în cazul în care comunitatea energetică obține statutul de operator de distribuție, aceasta urmează să activeze în baza la aceleași drepturi și obligații ca alți operatori de sistem, ceea ce presupune inclusiv să acorde acces la rețelele electrice de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem în mod transparent, obiectiv și fără discriminare.

6.3. ACCESUL LA PIAȚA DE ENERGIE ELECTRICĂ

Ambele directive stabilesc dreptul comunităților de energie la accesul la toate piețele de energie electrică, fie direct, fie prin agregare, în mod nediscriminatoriu.

În conformitate cu art. 75 din Legea 107/2016, toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a serviciilor de sistem, a energiei electrice de echilibrare, a altor produse conexe se efectuează pe piața energiei electrice, care este compusă din piața angro a energiei electrice și piața cu amănuntul a energiei electrice. Dreptul de participare la piața energiei electrice aparține tuturor producătorilor, furnizorilor și consumatorilor care își desfășoară activitatea în Republica Moldova. Funcționarea pieței energiei electrice, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața energiei electrice se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în legea sectorială și în Regulile pieței energiei electrice.

Reieșind din specificul structurii comunităților energetice, acestea pot întâmpina unele dificultăți de a accesa direct energia pe piață, condiții în care comunitățile pot apela la un terț în acest sens pentru a-și asigura întregul necesar de energie. Acest terț ar putea fi un furnizor sau un agregator.

Legea nr. 10/2016, prevede că, producătorii de energie electrică din surse regenerabile care activează în condiții de piață au dreptul de a comercializa energia electrică în baza contractelor pentru achiziționarea energiei electrice din surse regenerabile direct de la producător, în cazul producătorului care deține licență pentru furnizarea energiei electrice, în baza contractului pentru tranzacții inter pares sau prin alte modalități prevăzute de Legea nr. 10/2016 și Legea nr. 107/2016.⁵

În acest sens, Legea nr. 10/2016 definește *contractul pentru achiziționarea energiei electrice din surse regenerabile direct de la producător* drept contract în baza căruia o persoană fizică sau juridică achiziționează energie electrică din surse regenerabile direct de la un producător de energie electrică care deține licență pentru furnizarea energiei electrice în conformitate cu prevederile Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică.⁶

---

⁵ Articolul 38² din Legea nr. 10/2016

⁶ Art. 2 din Legea nr. 10/2016

Reieșind din noțiunea citată mai sus, comunitatea energetică va putea vinde energia electrică persoanelor fizice/juridice doar dacă va deține licența de furnizare a energiei electrice.

Într-un eventual scenariu în care comunitatea energetică trebuie să procure o parte din energia necesară membrilor săi trebuie de menționat că conform legilor sectoriale în domeniul energiei și gazelor naturale **vânzarea, inclusiv revânzarea energiei electrice sau a gazelor naturale către un consumator final este considerată drept activitate de furnizare**, aceasta fiind o activitate licențiată. O excepție de la acest caz ar fi furnizarea în cadrul unui sistem de distribuție închis, când energia poate fi vândută de către operatorul sistemului de distribuție închis sau în cazul obținerii unei autorizații pentru linii/conducte directe.

Simultan, urmează de menționat o posibilitate suplimentară de comercializare a energiei electrice fără licență și anume vânzarea energiei de către consumatorul angro.

De notat că, noțiunea de „consumator angro” fiind inclusă în Legea nr. 107/2016 încă de la adoptarea acesteia, de fapt conceptul a fost activat prin modificările efectuate prin Legea nr. 414 din 22.12.23 pentru modificarea unor acte normative.

Astfel, conform completărilor la art. 63 din Legea 107/2016 **s-a oferit posibilitate consumatorului angro să cumpere energie și pentru necesitățile altor consumatori finali** și să o vândă în baza unui contract de vânzare a energiei electrice negociat cu consumatorul final.

În cazul în care instalațiile electrice ale unui consumator final sunt racordate la instalația de utilizare a altui consumator final racordat la rețeaua electrică de distribuție, ultimul este considerat consumator angro și nu este obligat să obțină autorizația de operator SDÎ.

O soluție alternativă care ar putea facilita tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei de către comunitatea energetică îl reprezintă agregatorul independent. În conformitate cu prevederile Directivei 2019/944 „agregator independent” înseamnă un participant la piață implicat în agregare și care nu este afiliat furnizorului clientului său. Astfel, agregatorii independenți au rolul de intermediari și trebuie să garanteze că, clientul final beneficiază în mod adecvat de activitățile acestora. În cazul în care accesul la piață este furnizat prin intermediul unui agregator, ar trebui încheiat un contract de agregare, după ce comunitățile sunt informate cu privire la termenii și condițiile contractului.

De asemenea, comunitățile de energie ar putea să-și asume rolul de agregator, cu condiția să respecte toate cerințele care se aplică acestei activități.

Legislația națională în vigoare prevede noțiunea de agregator doar în Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile și este definit ca participant la piața energiei electrice care oferă servicii de comercializare, achiziționare sau licitare pe orice piață a energiei electrice, în sensul Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, a sarcinilor combinate ale mai multor consumatori finali sau a energiei electrice produse de mai multe surse.

Totodată, la momentul actual nu este stabilit un cadru de reglementare privind activitatea agregatorilor, modul de înregistrare/licențiere a acestora, modul de control asupra activităților acestora și alte aspecte ce rezultă din activitatea acestora.

Directiva 2018/2008 prevede noțiunea de „tranzacție inter pares”⁷, *noțiune care este transpusă și în Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile – care înseamnă vânzarea de energie din surse regenerabile între participanții la piață, pe baza unui contract cu condiții prestabilite care reglementează executarea și decontarea automate ale tranzacției fie direct, între participanții la piață, fie indirect, prin intermediul unui participant la piață terț autorizat, cum ar fi un intermediar. Dreptul de a încheia tranzacții inter pares nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților implicate în calitate de clienți finali, producători, furnizori sau intermediari.*

De notat că, Liniile directoare ale Secretariatului Comunității Energiei privind conceptele de comunități energetice prevăd că în pofida faptului că „tranzacționarea P2P nu este prevăzută în mod explicit pentru comunități în directive, ci numai pentru consumatorii autonomi, aceasta poate avea loc între toți participanții la piață și, prin urmare, *comunitățile ar putea utiliza aceste formulare digitale pentru a efectua tranzacții cu alți participanți la piață pe condiții convenite în prealabil*”.⁸

Prin urmare tranzacțiile inter pares ar putea reprezenta o alternativă la contractele bilaterale tipice, în special pe piața de energie electrică, însă pentru facilitarea utilizării acestora este necesară apariția următoarelor elemente facilitatoare:

- definirea și, eventual aprobarea, contractelor tipice în baza cărora se va realiza comercializarea inter pares a resurselor energetice.
- dezvoltarea unor platforme digitale de tranzacționare, în care participanții să poată vinde surplusul sau procura deficitul de energie.

6.4. RESPONSABILITATEA FINANCIARĂ PENTRU ECHILIBRARE

Directivile impun comunităților energetice să contribuie la costurile de rețea și sunt responsabile din punct de vedere financiar pentru dezechilibrele pe care le cauzează în sistemul de energie electrică, acestea fiind părți responsabile cu echilibrarea sau delegă responsabilitatea lor în materie de echilibrare.

Totodată, instalațiile de producere a energiei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, cu o putere instalată de producere a energiei electrice mai mică de 400 kW, aceasta poate fi exceptată de la responsabilitatea pentru echilibru, cu condiția ca responsabilitatea financiară pentru dezechilibre să fie îndeplinită de un alt participant la piață.⁹

Legislația națională prevede că, în scopul asigurării echilibrului între producere, import și consum, al asigurării efectuării de tranzacții neobstrucționate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, al separării tranzacțiilor financiare de furnizarea fizică și în scopul decontării corecte a acestora, **participanții la piața energiei electrice sunt obligați să își asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează în rețelele electrice.** În sensul Legii nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, participanții la piața energiei electrice se consideră părți responsabile de echilibrare.¹⁰

Urmează de notat că, Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, stabilește că, furnizorii sunt responsabilii grupului de echilibrare constituit din consumatorii finali cărora le furnizează energie

---

⁷ Art. 2 (18) din Directiva 2018/2001

⁸ Liniile directoare ale Secretariatului Comunității Energiei privind conceptele de comunități energetice (2024)

⁹ Regulamentul (UE) 2019/943 privind piața internă de energie electrică

¹⁰ Art. 84 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică

electrică, fapt care ar exclude responsabilitatea financiară directă a consumatorilor finali pentru dezechilibre, aceste costuri fiind incluse de către furnizorul de energie electrică în costul energiei electrice furnizate.

În acest context, o comunitate de energie care își propune livrări de energie electrică către membrii săi, ulterior obținerii licenței de furnizare a energiei electrice va fi nevoită să își asume responsabilitatea financiară pentru dezechilibre.

De menționat că în cazul sistemelor de distribuție închise, din punct de vedere al responsabilității financiare pentru dezechilibre acestea sunt tratate în egală măsură ca și consumatorii finali. Prin prisma specificului acestor sisteme, contractual operatorul sistemului de distribuție la care sunt racordate și furnizorul de energie electrică tratează operatorul sistemului de distribuție închis drept un consumator final de energie electrică, cu care au semnat un act de delimitare al proprietății și un singur contract de furnizare a energiei electrice.

6.5. PRESTAREA SERVICIILOR DE DISTRIBUȚIE ȘI DE FURNIZARE

Ambele Directive prevăd că în cazul în care CEC/REC utilizează infrastructura rețelei publice pentru activitățile lor tarifele de rețea pentru CEC și REC înființate trebuie să fie nediscriminatorii, transparente și care să reflecte costurile și ar trebui să **contribuie într-un mod adecvat și echilibrat la partajarea globală a costurilor în sistem.**

În conformitate cu legislația Republicii Moldova activitățile de distribuție a energiei electrice, a gazelor naturale și a energiei termice sunt activități reglementate de către ANRE, tarifele pentru aceste servicii fiind stabilite de către autoritate de reglementare.

De menționat că practica existentă de stabilire a tarifelor de distribuție stabilită în Metodologiile aprobate de ANRE se bazează pe definirea costurilor în baza unui sistem vertical, cu livrarea energiei de la producător spre consumatorii finali.

Un alt aspect important este faptul că tarifele de distribuție sunt aplicate volumetric, în funcție de consumul de energie al consumatorului final, chiar în cazul metodologiei utilizate pentru aprobarea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice există posibilitatea determinării tarifelor pentru capacitate. O astfel de abordare nu ia în considerare impactul generării distribuite și autoconsumului de energie asupra costurilor pentru utilizarea infrastructurii de distribuție.

În cazul tarifelor pentru energia termică, tariful pentru distribuție energiei termice nu se aprobă, în hotărâre fiind inclus doar tariful de furnizare a energiei termice consumatorilor finali.

O eventuală oferire a posibilității pentru utilizarea unor tarife de capacitate sau combinate (capacitate/volum) pentru serviciile de distribuție ar oferi oportunități suplimentare care pot fi utilizate de către comunitățile energetice și multiple scenarii pentru eventualele analize cost-beneficiu realizate pentru estimarea impactului surselor distribuite de generare a energiei asupra rețelelor de distribuție. Totodată aceste analize cost-beneficiu vor indica într-o măsură mai corectă asupra modului cum costurile pentru utilizarea infrastructurii de distribuție ar trebui compensate de către o gamă de noi participanți la piața de energie (consumatorii finali, prosumatori, agregatori, autoproducători), inclusiv comunitățile de energie.

O situație similară poate fi semnalată și în cazul prețurilor de furnizare a resurselor energetice. Drept urmare a unei competiții reduse la nivelul piețelor angro și a unui număr limitat de actori pe piețele de energie, în Republica Moldova nivelul de deschidere a piețelor cu amănuntul de energie electrică și de gaze naturale rămâne foarte mic, consumatorii finali fiind în marea lor parte aprovizionați de către furnizorii serviciului universal.

Produsele oferite de furnizorii serviciului universal sunt reglementate și corespund cerințelor stabilite în Regulamentele privind furnizarea și Metodologiilor de aprobare a prețurilor pentru energia electrică/gazul natural, aprobate de ANRE. Facturarea energiei electrice/gazelor naturale se face pentru perioade lunare, utilizând prețuri nediferențiate în funcție de perioadele de consum.

Chiar dacă avem un număr mare de furnizori licențiați atât în domeniul energiei electrice, cât și cel al gazelor naturale, numărul furnizorilor activi pe aceste piețe rămâne redus, iar nivelul produselor oferite de furnizori pe piața cu amănuntul, este limitat. În mare parte furnizorii activi care participă pe piața cu amănuntul oferă contracte pentru perioade lunare încercând să convingă consumatorii finali în principal prin reduceri de la prețul reglementat la energie electrică/gaze naturale.

De notat că în anii anteriori numărul furnizorilor activi și ofertelor pe piața de energie electrică a crescut în principal în anii în care prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice/gazelor naturale includeau devierile financiare negative, înregistrate anterior de către furnizorii reglementați. Această caracteristică subliniază caracterul încă incipient al liberalizării piețelor de energie electrică și gaze naturale cu amănuntul.

Etapele de deschidere graduală a pieței gazelor naturale stabilite în Dispozițiile finale ale Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale reprezintă un pas important în creșterea concurenței în acest sector și o precondiție pentru apariția unor jucători noi și experimentați, care la rândul lor pot dezvolta game diversificate a produselor pentru consumatorii finali, ceea ce ar putea oferi oportunități noi inclusiv comunităților de energie.

6.6. EVIDENȚA ENERGIEI

Un factor foarte important care este necesar de considerat în cadrul unei eventuale analize cost beneficiu pentru determinarea modului optim de taxare pentru prestarea serviciilor de distribuție este gradul de utilizare a contorizării inteligente.

În Republica Moldova gradul de penetrare a contorizării inteligente este unul scăzut. Art. 55 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică stabilește modul de organizare a sistemului de evidență a energiei electrice și responsabilitățile operatorilor de sistem și consumatorilor finali în acest domeniu. Conform normei menționate cheltuielile privind cumpărarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sunt suportate de către aceștia. În cazul consumatorilor casnici aceste cheltuieli sunt asigurate de către operatorul sistemului de distribuție, cu excepția consumatorilor casnici care dețin centrale electrice care utilizează surse regenerabile de energie, caz în care cheltuielile ce țin de echipamentul de evidență sunt suportate de consumatorul final.

Art. 55 alin. (9) din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică stabilește dreptul operatorilor sistemelor de distribuție de a instala la consumatorii casnici echipamente de măsurare inteligente, care permit înregistrarea orară a energiei electrice consumate, cu condiția demonstrării eficienței economice a acestor măsuri și după aprobarea lor de către ANRE. Prevederi similare sunt incluse și în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării.

Până în prezent ANRE nu a aprobat vreo decizie care să constate demonstrarea eficienței economice a contorizării, însă proiectul pilot în domeniul sistemelor de măsurare a energiei electrice inteligente a fost lansat recent de către Ministerul Energiei cu suportul partenerilor de dezvoltare.

Lipsa contoarelor inteligente la consumatorii finali limitează posibilitățile acestora de a beneficia de avantajele obținute prin tranzacționarea resurselor de energie pe piețele organizate pe termen scurt, sau prin tranzacții inter pares.

6.7. CONCEPTUL DE PARTAJARE A ENERGIEI

În conformitate cu Directiva 944/2019 comunitățile energetice au dreptul să organizeze în cadrul comunității de energie a cetățenilor partajarea de energie electrică produsă de unități de producere deținute de comunitate, sub rezerva unui set de cerințe și cu condiția ca membrii comunității să își mențină drepturile și obligațiile în calitate de clienți finali. Totodată, partajarea energiei electrice nu afectează tarifele și taxele de rețea.

De notat că, ambele Directive oferă comunităților energetice dreptul de a se angaja în partajarea energiei, nefiind prevăzută o definiție expresă a partajării energiei în cadrul CEC/REC.

Totodată, *Liniile directoare ale Secretariatului Comunității Energetice privind conceptele de comunități energetice termenul de „partajare de energie” este explicat drept o tranzacție între o comunitate, ca entitate juridică, și membrii săi, inclusiv cei care nu sunt situați în apropierea instalației de producere. Accentul se pune pe faptul că energia electrică împărțită între membri este generată de bunurile unei comunități, nu este achiziționată de la un furnizor sau din altă parte. Prin urmare, comunitatea va fi furnizor de facto*.

Astfel, în cazul optării modelului de furnizor tradițional, CEC/REC care produce energie va putea în baza unei licențe de furnizare să vândă energia produsă înapoi membrilor săi.

O altă modalitate de partajare, ar fi compensarea prin intermediul operatorului sistemului de distribuție, agregator sau furnizor – model care este asemănător cu cel al autoconsumului de energie regenerabilă colectiv.

De menționat că, în legislația națională nu se regăsește noțiunea de „partajare” sau modalitatea de partajare a energiei electrice către membrii comunității, fapt care ar fi imperativ pentru activitatea CEC/REC. Or, pentru a asigura dreptul comunităților de energie de a partaja este necesar de stabilit prin actele normative definirea partajării, modul și modelul de partajare, precum și rolul și responsabilitățile CEC/REC în cadrul procedurii de partajare.

În context, Legea nr. 10/2016 cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, stabilește că, prosumatorii situați în aceeași clădire sau în același bloc locativ, au dreptul să convină asupra modalității de consum în comun al energiei electrice generate în locul sau locurile în care se află aceștia, inclusiv în spațiile de uz comun.

Modalitatea de consum în comun prevede un mecanism de deducere din cantitățile măsurate de energie electrică generată de centrala/centralele electrice a unor consumuri limitate înregistrate de echipamentele de măsurare comerciale individuale, inclusiv din spațiile de uz comun, considerându-se că respectiva cantitate poate fi consumată de instalațiile de utilizare din cadrul clădirii sau blocului locativ nefiind injectată în rețeaua electrică de distribuție, și este completată cu un mecanism de reducere din contul cantităților suplimentare de energie electrică generată de centrala/centralele electrice a plăților pentru consumurile înregistrate de echipamentele de măsurare comerciale individuale, inclusiv din spațiile de uz comun, considerându-se că acest surplus de energie electrică este livrat în mod inevitabil în rețeaua electrică.¹¹

Astfel, membrii unei comunități ar trebui să decid în mod liber cu privire la alocarea energiei generate între ei în conformitate cu un model pe care îl creează. Totodată, ambele Directive prevăd că

---

¹¹ Art. 39³ din Legea nr. 10/2016

operatorii sistemelor de distribuție trebuie să cooperează cu CEC/REC pentru a facilita „transferurile de energie electrică”, OSD având dreptul de a fi remunerați pentru activitatea în cauză.

Este necesar de subliniat că prevederile art. 39³ și 39⁴ din Legea nr. 10/2016 privind utilizarea energiei produse din surse regenerabile se referă concret la sisteme de distribuții închise și clădiri, oferind posibilitatea de a partaja doar cantitățile de energie care au fost produse/consumate în limita sistemului de distribuție închis/clădirii respective, și nu a fost măsurată în punctul de hotar cu operatorul sistemului de distribuție.

Această abordare limitează utilizarea principiului de partajare a energiei doar la cazurile menționate. Astfel o comunitate de energie care va include membri care nu vor utiliza o infrastructură energetică comună (sistemul de distribuție închis, rețelele interioare ale blocului locativ) nu au posibilitatea de a beneficia de posibilitatea partajării resurselor de energie.

7. POSIBILITATEA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE DE A BENEFICIA DE SUPTOR DIN PARTEA STATULUI

Prevederile art. 22 alin. (7) din Directiva 2018/2001 stabilesc că, *fără a aduce atingere articolelor 107 și 108 din TFUE (Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene), statele membre țin seama de particularitățile comunităților de energie din surse regenerabile atunci când concep scheme de sprijin, pentru a le permite acestora să concureze pentru sprijin pe picior de egalitate cu alți participanți pe piață.*

Respectiv măsurile menite să asigure o egalitate pentru comunitățile de energie din surse regenerabile trebuie să fie în concordanță cu Liniile directoare ale UE privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie.

Conform acestor norme care au fost elaborate pentru licitații (la sfârșitul anului 2019), instalațiile eoliene a comunități de energie din surse regenerabile cu o capacitate mai mică de 6 MW (sub maximum 18 MW) sunt exceptate de la obligația de a participa la licitații. Comunitățile energetice cu instalații fotovoltaice sub 1 MW pot, de asemenea, să renunțe la participarea la licitații și să primească un tarif fix egal cu 10% peste media ofertelor câștigătoare din cele trei licitații anterioare pentru PV.¹²

7.1. ACCESUL LA SCHEMELE DE SPRIJIN STABILITE PRIN LEGEA NR. 10/2016

Prevederile art. 39⁵ din Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile stabilește expres dreptul comunităților de energie regenerabilă de a beneficia de schemele de sprijin specificate la art. 34 din aceeași lege fără a fi prevăzute careva derogări/facilitări. Prin urmare comunitățile de energie regenerabile ar putea încerca obținerea statutului de producător eligibil pentru a beneficia de următoarele scheme de sprijin:

- preț fix, stabilit în cadrul licitației, pentru producătorul eligibil mare care deține sau urmează să dețină o centrală electrică/centrale electrice cu o putere electrică instalată/cumulată mai mare decât limita de capacitate stabilită de Guvern. La îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 38¹ alin. (1), în cadrul procedurilor de licitație are loc stabilirea prețului de exercitare, care este utilizat în vederea cuantificării valorii primei variabile ca diferența dintre acest preț și prețul de piață al tranzacționării pe piața pentru ziua următoare a energiei electrice produse;
- tarif fix, pentru producătorul eligibil mic care deține sau urmează să dețină o centrală electrică/centrale electrice cu o putere electrică instalată/cumulată ce nu depășește limita de capacitate stabilită de Guvern, dar care nu este mai mică de 10 kW.

Totodată trebuie menționat faptul că Legea nr. 10/2016 stabilește drept producător eligibil un producător de energie electrică din surse regenerabile care are dreptul de a beneficia de o schemă de sprijin. Totodată, Legea nr. 107/2016 definește drept producător întreprinderea electroenergetică care dispune de o centrală electrică, o exploatează și produce energie electrică. După cum s-a specificat în Capitolul 6 noțiunea de întreprindere energetică induce un echivoc privind posibilitatea organizațiilor non-profit de a fi producători de energie, ceea ce prin prisma celor specificate mai sus poate afecta posibilitatea comunităților energetice înregistrate în calitate de organizații non-profit de a beneficia de schemele de sprijin stabilite în Legea nr. 10/2016.

---

¹² Pct. 107 din Liniile directoare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie (UE).

7.2. GARANȚIILE DE ORIGINE.

În conformitate cu prevederile Directivei 2018/2001, precum și cu Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, garanția de origine are scopul de a arăta consumatorului final că o anumită cantitate de energie este produsă din surse regenerabile.

Astfel, reieșind din faptul că ambele directive stipulează că comunitățile trebuie tratate într-un mod nediscriminatoriu și proporțional în ceea ce privește drepturile și obligațiile acestora, rezultă că REC ar trebui să aibă posibilitatea de a utiliza garanțiile de origine.

În acest sens sunt, Secretariatul Comunității Energetice în Liniile directoare a specificat că „REC au posibilitatea de a utiliza garanții de origine pentru a face apel la corporații sau la alte entități care doresc să achiziționeze energie electrică exclusiv din surse regenerabile. În plus, CEC au opțiunea de a vinde în mod independent garanții de origine separate de energia electrică în sine, generând astfel venituri suplimentare.”¹³

Conform art. 31 din Legea nr. 10/2016 garanțiile de origine se eliberează producătorului de energie din surse regenerabile. Prin urmare, o comunitate de energie regenerabilă care produce energie din surse regenerabile ar putea obține garanțiile de origine conform cadrului legal general, având posibilitatea de a comercializa garanțiile de origine pentru a crește beneficiile economice obținute.

Un aspect necesar de menționat ține de modul de utilizare al garanțiilor de origine. Art. 32 alin. (3) din Legea nr. 10/2016 menționează că garanțiile de origine se utilizează de către furnizor pentru a demonstra consumatorilor finali ponderea sau cantitatea de energie regenerabilă în mixul energiei consumate. Astfel, în eventualitatea unui scenariu în care comunitate de energie dorește să utilizeze garanțiile de origine pentru a demonstra atingerea scopului de reducere a impactului de mediu, acest lucru este posibil doar în cazul în care comunitatea livrează energie membrilor săi în calitate de furnizor.

7.3. SUPORTUL ÎN DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE

Documentele de politici publice aprobate în prezent nu conțin obiective sau ținte specifice pentru comunitățile energetice.

Pentru a sublinia importanța comunităților energetice în dezvoltarea tranziției energetice a țării statul ar putea include la nivelul documentelor de politici ținte dedicate privind numărul sau capacitățile de generare din surse regenerabile care urmează a fi dezvoltate de către acești noi actori în sectorul energetic.

---

¹³ Liniile directoare ale Secretariatului Comunității Energiei privind conceptele de comunități energetice

8. EVALUAREA LEGISLATIEI IN DOMENIUL FISCAL

8.1. CALITATEA DE CONTRIBUABIL ȘI ASPECTE PRIVIND FACTURAREA ENERGIEI

Luând în considerare că atât CEC cât și REC urmează să fie înregistrate în calitate de persoane juridice, urmează de evidențiat și statutul juridic al acestora în calitate de contribuabil, care este reglementat de Codul Fiscal.

Astfel, contribuabilul este obligat să se pună la evidență la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază își are sediul stabilit în documentele de constituire (înregistrare) și să primească certificatul de atribuire a codului fiscal. Contribuabilii care sunt înregistrați de către organele abilitate cu dreptul de înregistrare de stat se iau la evidența subdiviziunii respective a Serviciului Fiscal de Stat conform informației prezentate de către aceste organe. Totodată, contribuabilul este obligat să țină contabilitatea conform formelor și modului stabilit de legislație și să achite la buget, la timp și integral sumele calculate ale impozitelor și taxelor, asigurând exactitatea și veridicitatea dărilor de seamă fiscale prezentate.

Tipul impozitelor și taxelor care se percep în Republica Moldova sunt următoarele:

IMPOZITE ȘI TAXE DE STAT:	IMPOZITE ȘI TAXE LOCALE
- Impozit pe venit - TVA (taxa pe valoarea adăugată) – Accize – Impozit privat – Taxa vamală – Taxa rutieră – Impozit pe avere – Impozitul unic de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației.	- Impozit pe bunuri imobiliare/impozit funciar - Taxa pentru amenajarea teritoriului - Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii - Taxa de piață - Taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) - Taxa pentru dispozitivele publicitare - Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale orășenești și sătești (comunale), taxa pentru parcare, taxa balneară, taxa de aplicare a simbolicii locale etc. - Taxele pentru resursele naturale - Taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale - Taxa de aplicare a simbolicii locale - Taxa pentru cazare - Taxa balneară - Taxa pentru parcare

De asemenea, reieșind din faptul că, energia electrică este recunoscută ca marfă de larg consum, urmează de evidențiat anumite aspect privind livrarea mărfurilor prin prisma legislației fiscale, precum și obligația eliberării facturii fiscale.

În conformitate cu Codul Fiscal în vigoare, factura fiscală este formular tipizat de document primar cu regim special, pe suport de hârtie sau în formă electronică, prezentat cumpărătorului (beneficiarului) la livrare de mărfuri, servicii.

Respectiv, în cazul în care efectuează o livrare impozabilă pe teritoriul țării este obligat să prezinte cumpărătorului (beneficiarului) factura fiscală pe livrarea în cauză. Prezentarea facturii fiscale se efectuează la momentul apariției obligației fiscale.

Astfel, urmează de menționat 2 componente importante pentru apariția obligației de a elibera factura fiscală:

1. să fie subiect impozabil - persoanele juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător care sunt înregistrați sau trebuie să fie înregistrați în calitate de plătitori de T.V.A.; persoane fizice și juridice care importă mărfuri, servicii.

2. să efectueze o livrare impozabilă – care este definită ca fiind livrarea de mărfuri, livrare (prestare) de servicii, cu excepția celor scutite de T.V.A., fără drept de deducere, efectuate de către subiectul impozabil în procesul activității de întreprinzător.

În sensul legislației fiscale, livrarea de mărfuri se consideră transmiterea dreptului de proprietate asupra mărfurilor prin comercializarea lor, schimb, transmitere gratuită, transmitere cu plată parțială, împrumutul bunurilor fungibile, cu excepția mijloacelor bănești, achitarea salariului în expresie naturală, prin alte plăți în expresie naturală, prin comercializarea mărfurilor gajate în numele debitorului gajist, prin transmiterea mărfurilor în baza contractului de leasing financiar; transmitere a mărfurilor de către comitent comisionarului, de către comisionar cumpărătorului, de către furnizor comisionarului și de către comisionar comitentului în cadrul realizării contractului de comision.

Totodată, urmează de notat că Codul Fiscal stabilește și categoriile de obiecte impozabile, prin care se regăsesc livrarea mărfurilor, serviciilor de către subiecții impozabili, reprezentând rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova.

Respectiv, pentru ca o comunitate de energie să fie obligată să elibereze factură fiscală, aceasta urmează să desfășoare activitate de întreprinzător și să efectueze livrări impozabile, fapt care nu este în concordanță cu obiectivul principal al unei comunități și anume - oferirea unor avantaje de mediu, economice sau sociale pentru membrii sau acționarii săi sau pentru zonele locale în care funcționează, mai degrabă decât acela de a genera profituri financiare.

Astfel, în cazul obținerii de către entitatea juridică a statutului de comunitate energetică în sensul Directivelor UE, cu indicarea scopului comunității ca fiind non-profit, partajarea energiei electrice de către comunitate către membrii săi nu ar trebui să cadă sub incidența prevederilor privind eliberarea facturii fiscale. Or, activitatea comunității energetice nu este una de întreprinzător, cum este cazul altor participanți pe piața energetică (OST, OSD, furnizori, producători).

În context, urmează de menționat că, Codul Fiscal definește activitatea de întreprinzător ca orice activitate conform legislației, cu excepția muncii efectuate în baza contractului (acordului) de muncă, desfășurată de către o persoană, având drept scop obținerea venitului, sau, în urma desfășurării căreia, indiferent de scopul activității, se obține venit.

Respectiv în condițiile normelor legale în vigoare și reieșind din statutul comunităților energetice ca persoane juridice, activitatea acestora poate fi aliniată la activitatea de întreprinzător în sensul Codului Fiscal cu toate drepturile și obligațiile ce rezultă din raporturile fiscale, inclusiv și obligația de eliberare a facturii fiscale.

În context, urmează de stabilit norme concrete și clare în legislație privind statutul fiscal al comunităților energetice, reieșind din principiile și criteriile de constituire a comunităților, precum și forma juridică de organizare aleasă pentru înființare.

8.2. ASPECTE PRIVIND COTELE FISCALE.

De asemenea, urmează de ținut cont de faptul că, în conformitate cu prevederile Codului Fiscal, se scutesc de T.V.A. fără drept de deducere energia electrică importată și livrată către operatorul rețelei de transport și de sistem, operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii energiei electrice și energia electrică importată de operatorul rețelei de transport și de sistem, de operatorii rețelelor de distribuție și furnizorii energiei electrice, importul energiei electrice de echilibrare, cu excepția serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

Totodată, se scutește de TVA cu drept de deducere energia electrică, energia termică, apa caldă, alimentarea cu apă și canalizarea pentru bunurile cu destinație locativă, inclusiv casele de vacanță, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află acestea.

Potrivit prevederilor art.104 lit. b) din Codul fiscal, se scutesc de TVA cu drept de deducere livrarea energiei electrice, energiei termice și apa caldă pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă, indiferent de subiectul în a cărui gestiune se află aceste bunuri.

Concomitent specificăm că, modul de creare și de ținere a cadastrului bunurilor imobile, prin care se asigură recunoașterea publică a dreptului de proprietate și a altor drepturi patrimoniale asupra bunurilor imobile este expus în Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25.02.1998.

Totodată, potrivit art.36 alin.(1) din Legea menționată, înregistrarea drepturilor asupra bunului imobil este confirmată prin extrasul din registrul bunurilor imobile sau prin certificatul privind înscrierile în registrul bunurilor imobile.

Astfel, în cazul în care conform extrasului din registrul bunurilor imobile sau certificatului privind înscrierile în registrul bunurilor imobile, modul de folosință asupra bunurilor imobile nu este înscris ca fiind cu destinație locativă, livrarea energiei electrice, energiei termice și apa caldă se va impozita cu TVA pe principii generale.

În contextul celor expuse se evidențiază eventuale probleme:

1. luând în considerare că comunitatea energetică este o persoană juridică, aceasta va procura energia electrică lipsă de la furnizori cu aplicarea TVA, or livrarea de energie electrică în cazul dat nu poate fi calificat ca livrare pentru bunurile imobiliare cu destinație locativă.
2. procurând de la furnizor energie electrică cu TVA, în cazul bunurilor imobiliare cu destinație locativă, comunitatea va partaja energia electrică fără TVA, fapt care va genera pierderi pentru comunitatea energetică.

9. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

9.1. FORMELE DE ORGANIZARE JURIDICĂ A COMUNITĂȚILOR DE ENERGIE

La evaluarea compatibilității formelor organizatorico-juridice existente în Republica Moldova cu recomandările privind modul de guvernare și scopul comunităților energetice, s-a constatat că anume persoane juridice non-profit (necomerciale) sunt organizate și guvernate într-o manieră mai potrivită pentru a fi considerate pentru o comunitate energetică.

- Acest fapt se datorează corespunderii principiilor de activitate a societăților necomerciale cu criteriile definitorii ale comunităților energetice și anume:
- Participare voluntară, deschisă, fiind accesibilă oricui, iar retragerea este posibilă oricând și necondiționat.
- Activitatea societății este controlată efectiv de membrii cooperative prin dreptul fiecărui membru să participe la activitatea organelor de conducere și de control a cooperativei; beneficiază de dreptul de a vota, de a alege și de a fi ales în organele de conducere și de control.
- Principiul un membru = un vot.
- Principalele sarcini sunt satisfacerea intereselor și necesităților membrilor.

De notat, că la momentul actual, în ceea ce privește societățile necomerciale nu poate fi evidențiată o formă de organizare mai potrivită pentru o comunitate energetică, dat fiind faptul că legile speciale conțin anumite norme care sunt contradictorii cu principiile de înființare a comunităților energetice.

Spre exemplu se pot accentua:

- Limitarea membrilor la anumite categorii - doar persoane fizice, doar autoritățile publice locale, doar autoritățile publice locale de nivelului întâi, etc.;
- În unele cazuri, retragerea membrilor din societate este condiționată de achitarea unor plăți. (Asociația de dezvoltare intercomunitară).
- Societatea este creată cu un scop anumit (Grupul de acțiune locală).

Totodată, nu se exclude și posibilitatea societăților comerciale de a înființa o comunitate de energie, în cazul în care acestea vor corespunde criteriilor definitorii ale comunității, de exemplu prin includerea în actele statutare ale societății a prevederilor specifice CEC/REC sau, în anumite cazuri, obținerea statutului de întreprindere socială.

9.2. ACTIVITĂȚILE POSIBILE PE PIEȚELE DE ENERGIE

Pentru a obține dreptul de a produce, vinde, distribui energia electrică sau gazele naturale comunitățile energetice, în contextul legislației în vigoare, urmează să obțină licență în acest sens, eliberată de autoritatea de reglementare.

Prin urmare, în contextul actelor normative în vigoare, imposibilitatea licențierii acestor ca forme organizatorico-juridice pentru a practica activități în domeniul energetic constituie un impediment major.

Astfel, în vederea excluderii lacunei legislative care, în situația existentă, creează obstacole pentru înființarea comunităților de energie, se impune necesitatea modificării actelor normative de reglementare, prin:

- Ajustarea noțiunilor de întreprindere energetică, astfel încât să fie exclusă din noțiune sintagma „înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere”. Or, anume sintagma în cauză face trimitere la prevederile Legii nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi care reglementează activitatea de antreprenoriat și prevederile căreia nu se extind asupra persoanelor juridice/r fizice care desfășoară o altă activitate decât cea de antreprenoriat.

sau

- Includerea unor prevederi suplimentare în legile sectoriale în care să fie specificate licențele și condițiile de obținere a acestora de către societățile necomerciale, în cazul în care anume această formă de organizare va fi aleasă pentru înființarea comunității energetice.

Totodată, comunitatea energetică și-ar putea asuma rolul de operator al sistemului de distribuție sau obținerea autorizării pentru linii/conducte directe, dar aceste autorizări pot fi utilizate doar în condiții specifice stabilite la nivelul legilor sectoriale, și anume:

- procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis este integrat;
- sistemul respectiv de distribuție alimentează persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite;
- linia electrică leagă o centrală electrică izolată de sistemul electroenergetic cu instalațiile electrice ale unui consumator izolat sau leagă o centrală electrică și un furnizor al energiei electrice în vederea livrării energiei electrice în mod direct către propriile spații, filiale și consumatori finali (în cazul liniilor de energie electrică directe);
- conducta de gaze naturale complementară rețelelor de gaze naturale interconectate, în cazul conductelor de gaze naturale directe;

O soluție în acest sens ar fi stabilirea unui nou tip de autorizație, dedicat comunităților energetice. Alternativ, autorizarea comunităților energetice ar putea fi redusă la obligația de a fi înregistrat în Registrul deținut de ANRE.

9.3. RECOMANDĂRI.

- Stabilirea procedurii de înregistrare a comunităților energetice, care să conțină inclusiv și norme privind competența de către autoritatea națională ține oferirea statutului de comunitate energetică.
- Oferirea posibilității comunităților energetice de a obține autorizația de operator al sistemului de distribuție închise, în special în zonele izolate.
- Evaluarea posibilității de ajustare a noțiunilor incluse în legile sectoriale pentru a exclude lacuna legislativă și a permite și persoanelor juridice non-profit să obțină licențe pentru activitățile existente și cele eventuale care vor fi incluse pe piețele de energie (agregatorii, operatorii de stocare).
- Dezvoltarea cadrului legal privind „agregatorii”, prin includerea normelor de reglementare a activității lor, modul de obținere a statutului de agregator, precum și pârghiile de monitorizare a activității acestora.

- Acordarea prin legislație, pornind de la țintele stabilite pe termen lung și pentru o dezvoltare mai rapidă a comunităților energetice, a unor derogări pentru REC în vederea facilitării obținerii schemelor de sprijin sau considerării unor scheme de sprijin suplimentare, dedicate comunităților de energie. Un exemplu ar fi exceptarea de la participarea de la licitație sau a depunerii ofertei de garanția/execuție.
- Asigurarea, prin stabilirea cerințelor de participare în cadrul REC, că în cazul stabilirii unor derogări să nu fie create condiții favorabile pentru unii participanți pe piață să se folosească cu rea-credință de aceste excepții ca să arate ca REC și ca rezultat să denatureze piața energiei electrice.
- Coordonarea cu Ministerul finanțelor și clarificarea regimurilor fiscale aplicate comunităților de energie în funcție de forma de organizare și modul/cantitățile de energie livrate/partajate cu membrii comunității energetice, precum și definirea unui regim fiscal clar, simplu și predictibil pentru partajarea energiei.
- Pe termen lung – eliminarea treptată a scutirilor fiscale care sunt în măsură să creeze deficit de casă.

9.4. ETAPELE DE INTERVENȚIE PROPUSE

Pentru a asigura dezvoltarea comunităților de energie se propune utilizarea unei abordări „learning by doing”, care ar permite dezvoltarea graduală și atenuarea riscurilor de reglementare pentru cei interesați să dezvolte comunități energetice. În acest sens se propun următoarele etape de intervenții:

1. Dezvoltarea conceptului de comunitate de energie din surse regenerabile prevăzută în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, cu includerea în lege a elementelor lipsă, cum ar fi:

- definirea noțiunii de „proximitate” care ar putea fi legată de limitele teritoriale ale unei regiuni, de o anumită distanță de instalații sau de anumite considerații tehnice și care ar facilita procesul de monitorizare a procesului decizional în cadrul REC.

- definirea noțiunii de „partajare a energiei” pentru stabilirea modelului de partajare și în vederea asigurării unor condiții clare pentru activitatea comunității de energie.

2. Ajustarea cadrului legal în sectorul energetic prin includerea normelor privind:

- condițiile și procedura de obținere a calificativului de comunitate.
- autoritatea competentă cu acordarea statutului de comunitate de energie și cu monitorizarea activității comunităților.
- activitățile ce pot fi practicate de comunități pe piețele energiei, precum și condițiile de activitate a acestora.

3. Inițierea implementării proiectelor pilot sau prin proiecte ce beneficiază de suport financiar, în vederea testării cadrului legal privind comunitățile energetice și evidențierea în practică a obstacolelor care pot apărea în procesul de înființare și activitate a CEC/REC.

4. Colaborarea cu Ministerul Finanțelor în vederea clarificării aspectelor privind statutul fiscal al comunităților energetice, drepturile și obligațiile acestora, precum și posibilitatea acordării unor facilități fiscale, luând în considerare faptul că, scopul comunităților de energie este unul non-profit.

Totodată trebuie menționat că fiecare etapă ulterioară nu depinde de completarea etapei precedente, prin urmare unele acțiuni și măsuri pot fi realizate în paralel în cazul în care există suport și deschidere din partea autorităților responsabile.